

Industriemonitor

Jaargang 6 – februari 2002

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001-2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92-2001/'02	= boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.
Prijs: € 92,50 per jaar (11 nummers)
Losse nummers € 12,50
Kengetal: K-2
ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Artikel

Industriële innovatie, deel II: loont innoveren? 5

Industrie totaal

Nederland en de Industrie 11

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 15
Textiel-, kleding- en lederindustrie 21
Papier- en grafische Industrie 27
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 33
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 39
Hout-, bouwmaterialen- en overige Industrie 49

Gepubliceerde artikelen

54

Gepubliceerde producttabellen

55

Informatieservice

56

Alfabetische begrippenlijst

57

Andere CBS-publicaties

60

Industriële innovatie, deel II: loont innoveren? ¹

Gerhard Meinen ²

Hoe vaak leiden inspanningen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling tot innovaties? We weten dat bedrijven veel geld uitgeven aan onderzoek en ontwikkeling (zie ook deel I van dit artikel dat in het januarinummer is verschenen). In dit deel II van het artikel wordt inzicht gegeven in hoeverre niet-innoverende bedrijven gaan innoveren en of innoverende bedrijven gestopt zijn met innoveren. Verder komt aan de orde of innovatie lonend is voor een bedrijf.

Van onderzoek en ontwikkeling tot innovatie

Bedrijven geven in 1999 veel geld uit aan onderzoek en ontwikkeling (bijna 15 procent meer dan in 1998). Dit onderzoek richt zich op allerlei terreinen. Belangrijk is: hebben dergelijke uitgaven wel zin? Het is goed te beseffen dat het niet alleen van belang is hoeveel geld en menskracht bedrijven besteden voor hun onderzoeksactiviteiten. Naast deze investeringen in R&D speelt ook de uitwisseling van kennis een rol. Ten slotte is de realisatie van nieuwe producten, diensten of productieprocessen van belang. Dit zijn de drie innovatiefasen, te weten: input (bestedingen), throughput (kennisuitwisseling) en output (realisatie). Innovatie-enquêtes proberen inzicht te verschaffen in al deze drie fasen van het vernieuwingsproces.

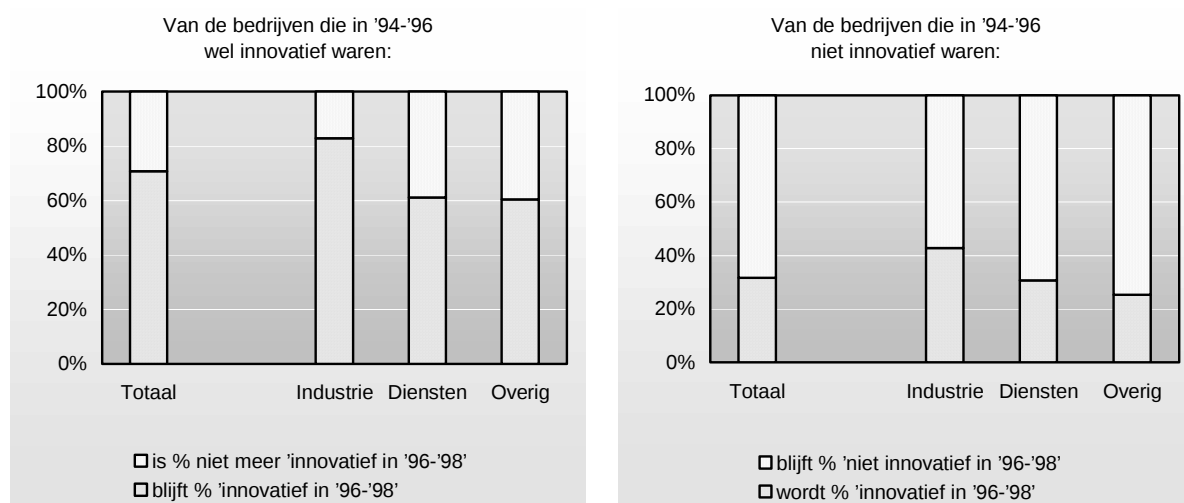
In tegenstelling tot de R&D-enquête kennen innovatie-enquêtes een korte geschiedenis³. De eerste door het CBS uitgevoerde innovatie-enquête was de innovatie-enquête 1994-1996, twee jaar later gevolgd door een innovatie-enquête over de periode 1996-1998. De innovatie-enquêtes bevatten een groot aantal waarnemingen. Voor de perioden 1994-1996 en 1996-1998 gaat het om respectievelijk ruim 10,5 en bijna 13,5 duizend bedrijven. De stijging in het aantal waarnemingen is overigens grotendeels

toe te schrijven aan het opnemen van kleinere bedrijven in de meest recente enquête. Die enquête bevat bijna 2,5 duizend bedrijven met 1 tot 10 werknemers. De kleine bedrijven waren dus niet eerder in de enquête vertegenwoordigd⁴.

Innovatie in de industrie en diensten

In Kennis en economie 2000 is al geconcludeerd dat de verschillen in de uitkomsten over de periode 1994-1996 en 1996-1998 gering zijn. Dat gold bijvoorbeeld voor de innovatiegraad - het percentage bedrijven dat (technologisch) innovatieve activiteiten heeft ontplooid. Weliswaar was er sprake van een lichte stijging (van 37 naar 40 procent), maar technologische vernieuwingen kwamen binnen de industrie nog steeds vaker voor dan daarbuiten. De innovatiegraden in de industrie, diensten en de sector overig zijn respectievelijk 60, 35 en 32 procent in de periode 1996-1998. Het percentage innoverende bedrijven neemt ook nog steeds duidelijk toe bij oplopende bedrijfsgrootte. De innovatiegraden voor bedrijven met 10 tot 50, 50 tot 200 en 200 of meer werknemers zijn respectievelijk 36, 54 en 74 procent voor de periode 1996-1998.

Grafiek 1. Aandeel bedrijven ¹⁾ dat doorgaat, stopt of begint met vernieuwende activiteiten

1) De in de grafiek weergegeven percentages hebben betrekking op bedrijven die zowel in de periode 1994-1996 als 1996-1998 in het bestand zijn opgenomen. Daarmee zijn kleine, niet-innoverende bedrijven ondervertegenwoordigd.

Doorgaan met innovatieve activiteiten

In Kennis en economie 2001 is gekeken in hoeverre innovatieve bedrijven in de periode 1994-1996 ook vernieuwende activiteiten hebben ontplooid in de periode 1996-1998. Het doorgaan met innovatie, de zogenoemde persistentie van innovatie, blijkt uit grafiek 1. De percentages hebben betrekking op bedrijven uit de periode 1994-1996 die ook in de periode 1996-1998 in de steekproef zaten en die tevens hebben gerespondeerd.

Voor de bedrijven die op beide enquêtes hebben gerespondeerd, nemen we (zoals te verwachten viel) een positieve samenhang waar tussen het al dan niet innoveren van die bedrijven in 1994-1996 en in 1996-1998. Zo blijkt dat ruim 70 procent van de bedrijven die innoveren in de eerste periode, dat ook in de tweede periode doet. Voor niet-innoverende bedrijven geldt analoog: bedrijven die in 1994-1996 niet hebben vernieuwd, houden zich ook in grofweg 70 procent van de gevallen in 1996-1998 nog steeds niet met innovaties bezig.

Industrie hoge innovatiegraad

Een bekend gegeven is dat bedrijven in de industrie hoge innovatiegraden hebben. Industriële bedrijven die in de eerste periode innoveren, doen dat in meer dan vier op de vijf gevallen in 1996-1998 nog steeds. Als zulke bedrijven in 1994-1996 niet innoveren, hebben ze in 1996-1998 de hoogste kans dat wel te doen. Industriële bedrijven innoveren immers relatief het meest. Doorgaan met innoveren is dus het sterkst binnen de industrie. Buiten de industrie volharden de bedrijven het meest in het niet innoveren.

Kleine bedrijven innoveren minder

Zoals gezegd, heeft grafiek 1 betrekking op bedrijven uit de periode 1994-1996 die ook in de periode 1996-1998 in de steekproef zaten en hebben gerespondeerd. Dit is bijna 60 procent. Dat percentage is voor kleine niet-innoverende bedrijven circa 35 procent lager, dit vanwege de steekproefmethodiek voor de periode 1996-1998. Het corrigeren voor deze selectiviteit in de groep kleine niet-innoverende bedrijven in de periode 1994-1996 zou betekenen dat de volharding van het niet innoveren nog wat sterker zou worden. Van de groep bedrijven met 10 tot 50 werknemers innoveert namelijk ruim 75 procent van de bedrijven in de periode 1996-1998 nog steeds niet.

Loont innoveren?

De innovatie-enquêtes boden het CBS de mogelijkheid gegevens over het innovatieproces op microniveau te koppelen aan andere bronnen, zoals de Productiestatistieken (PS). Door het koppelen van bestanden op bedrijfsniveau kan het verband tussen innovatieve activiteiten en bedrijfsresultaten worden gelegd. Bovendien kan worden nagegaan in welke mate innoverende bedrijven verschillen van hun niet-innoverende concurrenten. Gebruikmakend van een econometrisch (simultaan) model kan bovendien enig licht worden geworpen op de effecten van innoveren op de bedrijfsprestaties.

Tabel 1. Groei van innovatoren en niet-innovatoren, naar sector

Vernieuwend	1994-1996 ¹⁾			1996-1998 ¹⁾			1996-1998 ²⁾		
	Wel	Niet	Verskil ³⁾	Wel	Niet	Verskil ³⁾	Wel	Niet	Verskil ^c
%									
<i>Groei omzet</i>									
Totaal	5,8	4,3	1,5	6,3	5,0	1,3	6,7	5,0	1,7
Industrie	5,1	4,0	1,1	5,3	5,0	0,3	5,7	4,8	0,9
Diensten	6,3	4,4	1,9	7,2	5,0	2,2	7,7	5,1	2,6
Overig	6,1	4,4	1,7	7,6	5,3	2,3	7,6	5,3	2,3
<i>Groei werknemers</i>									
Totaal	1,5	1,3	0,2	2,8	1,6	1,2	2,9	0,7	2,2
Industrie	0,0	0,0	0,0	1,2	0,6	0,6	1,4	0,0	1,4
Diensten	3,4	2,3	1,1	4,4	2,0	2,4	4,4	1,3	3,1
Overig	2,0	0,9	1,1	3,2	0,9	2,3	3,2	0,9	2,3
<i>Groei omzet per werknemer</i>									
Industrie	3,4	2,2	1,2	3,3	2,9	0,4	3,3	2,8	0,5
Diensten	2,6	1,4	1,2	2,8	2,5	0,3	3,0	2,5	0,5
Overig	3,2	2,4	0,8	5,4	4,8	0,6	5,4	4,8	0,6

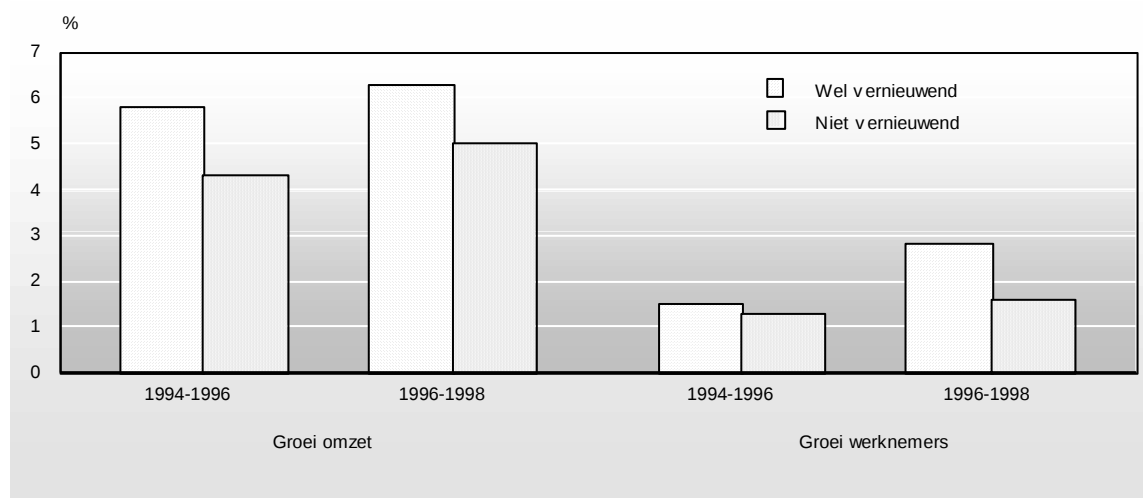
1) Mediane groei van bedrijven met 10 of meer werknemers.

2) Mediane groei van bedrijven met 1 of meer werknemers. Voor de industrie en de meest innovatieve bedrijfstakken in de dienstensector zijn voor de periode 1996-1998 ook bedrijven met 1 tot 10 werknemers in de enquête opgenomen.

Voor de sector overig zijn de kleinste bedrijven buiten de waarneming gehouden.

3) Verschil is de groei bij wel-innovatieve bedrijven minus de groei bij niet-innovatieve bedrijven.

Grafiek 2. De invloed van innovatie op de groei van de omzet en aantal werknemers

Hogere omzetgroei bij innovatieve bedrijven

Voor de periode 1996-1998 blijken, evenals voor de periode 1994-1996, innovatieve bedrijven beter te presteren dan hun niet-innovatieve collega's. De omzetgroei in de periode 1996-1998 voor innovatoren was 6,3 procent tegenover 5,0 procent voor niet-innovatoren⁵. Voor de groei in de werkgelegenheid zijn de overeenkomstige percentages 2,8 en 1,6. Het algemene beeld voor de periode 1996-1998 is dus dat de groeipercentages van innovatoren die van niet-innoverende bedrijven overtreffen. Dat patroon manifesteert zich voor alle sectoren en wordt gevonden voor zowel de groei in de omzet als die in de werkgelegenheid. Net als voor de periode 1994-1996 zijn de verschillen bij de industrie overigens het geringst. Een verklaring kan zijn dat innoveren in de industrie niet onderscheidend is. In de industrie innoveren immers drie van de vijf bedrijven; daarbuiten is dat slechts ongeveer één van elke drie bedrijven.

Voor de periode 1994-1996 waren de groeiverschillen voor de werkgelegenheid veel geringer dan die voor de omzet. Dat is in de periode 1996-1998 niet langer het geval⁶, zie ook grafiek 2. Een gevolg is dat de groei van de arbeidsproductiviteit - gemeten als de omzet per werknemer - voor innoverende bedrijven over de periode 1996-1998 weinig afwijkt ten opzichte van die van niet-innoverende bedrijven. In de periode 1994-1996 was de groei van de arbeidsproductiviteit voor innovatoren wel duidelijk het hoogst. In de periode 1996-1998 zijn voor het eerst kleine bedrijven met 1 tot 10 werknemers in het onderzoek betrokken. Voor deze kleinste bedrijven zijn de groeiverschillen tussen innoverende en niet-innoverende bedrijven het grootst. Voor de omzetgroei zijn de percentages 10,6 respectievelijk 5,2. Innoverende kleine bedrijven behalen een werkgelegenheidsgroei van bijna 7 procent, terwijl hun niet-innoverende collega's helemaal geen groei van de werkgelegenheid realiseren.

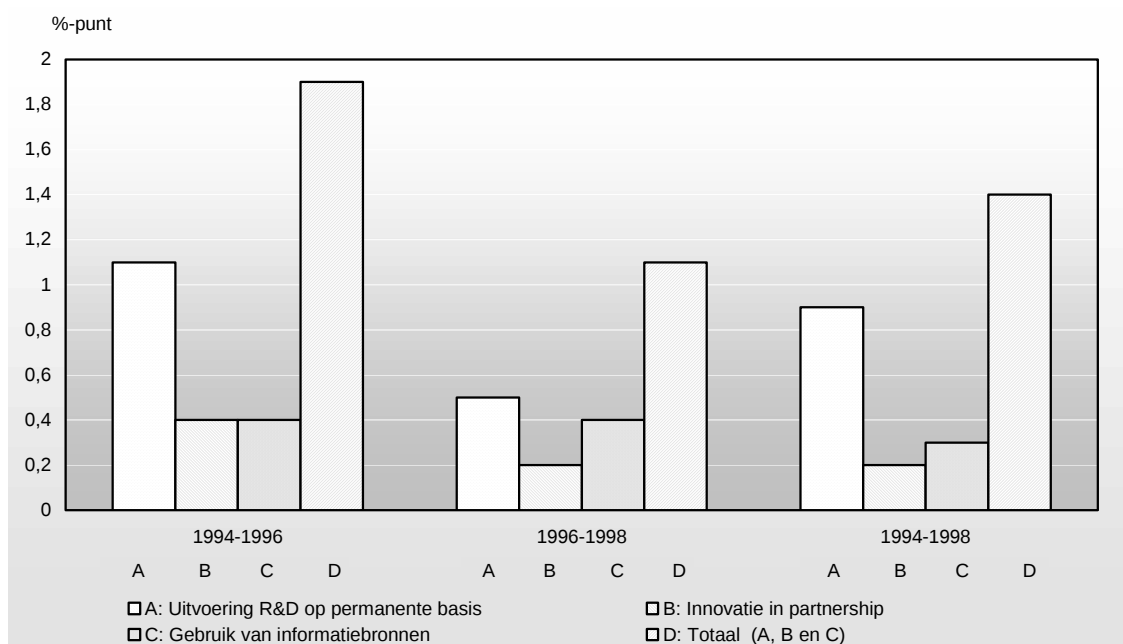
Invloed van innovatie op bedrijfsontwikkeling

Een gevaar bij de interpretatie van eenvoudige resultaten als in tabel 1 is dat het beeld dat daaruit naar voren komt, beïnvloed kan zijn door zogenoemde interveniërende variabelen. Dat wil zeggen dat achterliggende factoren, zoals de bedrijfsgrootte, de samenhang tussen groei en innovatieve activiteiten verstoren. De hogere groei van innoverende bedrijven ten opzichte van hun niet-innoverende collega's kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van het feit dat grotere bedrijven vaker innoveren en ook gemiddeld een snellere groei doormaken. Een bekende methode om het probleem van deze interveniërende variabelen te omzeilen is het tegelijkertijd beschouwen van meerdere factoren. Op die manier kan er rekening mee worden gehouden dat bedrijven onder meer verschillen in innovatie-intensiteit, in de organisatie van het innovatieproces en in de wijze waarop dit proces is ingebed in de technologie van het bedrijf.

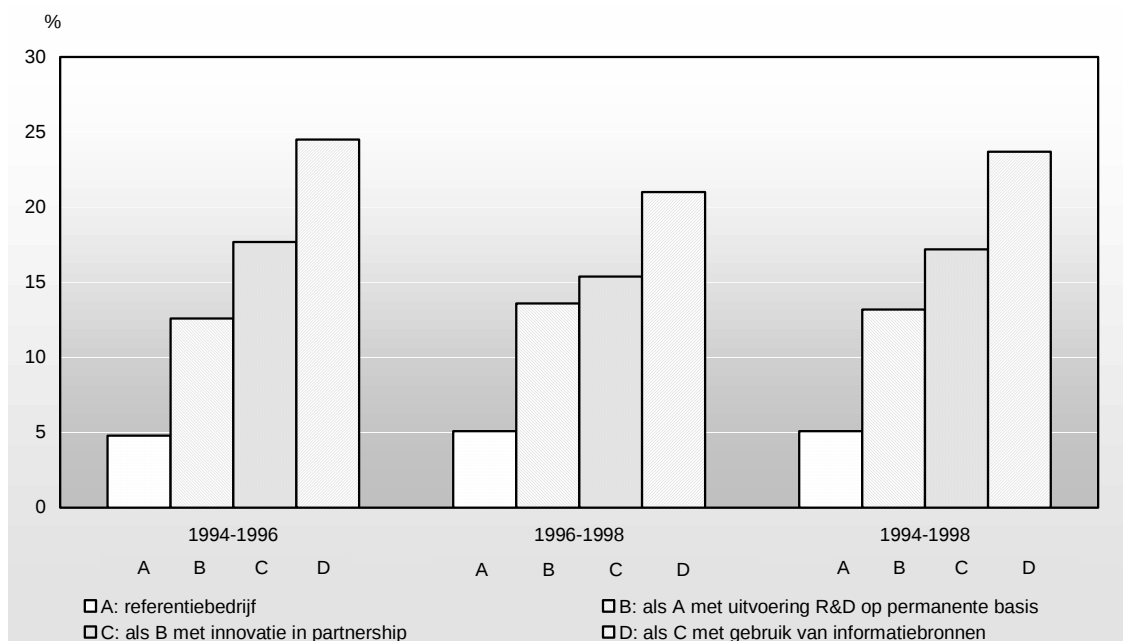
Stimuleren innovaties meer onderzoek of vice versa?

De relaties tussen de verschillende fasen van het innovatieproces en economische prestaties zijn gemodelleerd in een zogenoemd chain-link-model⁷. In zo'n model is er ruimte voor terugkoppelingen in het innovatieproces. Terugkoppelingen zijn van belang omdat de causaliteit in het innovatieproces vaak onduidelijk is. Beter gezegd, leidt meer onderzoek tot meer innovaties, of zetten innovaties aan tot het stimuleren van het onderzoek? In het model zijn vier te verklaren variabelen opgenomen: de innovatie-input, gemeten als de innovatie-uitgaven uitgedrukt als percentage van de omzet; de innovatie-output, gemeten als het omzetpercentage met vernieuwde producten; de omzetgroei en de groei van de werkgelegenheid.

Grafiek 3. Effecten op de omzetgroei van innovatieve activiteiten, industrie en sector overig

Grafiek 4. Omzetaandeel vernieuwde producten t.g.v. vernieuwende activiteiten, industrie en sector overig

Innoveren loont nog steeds!

Innoverende bedrijven blijken een hogere (omzet)groei te realiseren dan niet-innoverende bedrijven. Tevens blijkt dat de omzetgroei extra wordt versterkt naarmate bedrijven actiever zijn in het innovatieproces⁸. De op het chain-link-model gebaseerde simulatieresultaten staan afgebeeld in grafieken 3 en 4. Het referentiebedrijf in deze figuren is een bedrijf met een gemiddelde innovatie-input, winstgevendheid en grootte. Verder veronderstellen we dat dit bedrijf geen R&D op permanente basis uitvoert en ook geen samenwerkingsverband op innovatiegebied heeft met andere partners. Uitgaande van dit referentiebedrijf kunnen de afwijkingen ten opzichte van dit referentiebedrijf worden doorgerekend. Voor die berekeningen maken we gebruik van de geschatte coëfficiënten in de vier vergelijkingen van het model.

Duidelijk wordt dat de inspanningen in het innovatieproces resulteren in een extra omzetgroei, zie ook grafiek 3. Bedrijven die op permanente basis R&D uitvoeren, die samenwerken met andere bedrijven en die gebruik maken van informatiebronnen, realiseren over de periode 1996-1998 een omzetgroei die jaarlijks ruim 1 procentpunt hoger is dan die van het referentiebedrijf. De bijdrage van eigen R&D is hierbij met 0,5 procentpunt het grootst.

Omzet door vernieuwd product wint aan belang

Innovatieve activiteiten hebben niet alleen effect op de totale omzet. Het omzetaandeel van nieuwe of verbeterde producten (de innovatieve output) wordt

eveneens positief beïnvloed, zie grafiek 4. Zo wordt geschat dat het uitvoeren van R&D op permanente basis voor de periode 1996-1998 leidt tot een sterke toename van het aandeel van nieuwe of verbeterde producten in de totale omzet: 8,5 procentpunt. Tevens wordt geschat dat het aandeel innovatieve producten in de omzet met bijna 2 procentpunt toeneemt, als bij innovatie ook nog wordt samengewerkt met andere bedrijven zoals afnemers, leveranciers of zelfs concurrenten. Als bovendien gebruik wordt gemaakt van informatiebronnen neemt de innovatieve omzet met nog eens bijna 6 procentpunt toe. De effecten van investeren in onderzoek en ontwikkeling en het benutten van bij derden aanwezige kennis op de innovatieve output zijn dus aanzienlijk.

Conclusies

In 1999 zijn de onderzoeksinspanningen bij bedrijven (zowel het geldbedrag als het ingezette onderzoekspersoneel) fors gestegen ten opzichte van 1998. Van de totale uitgaven aan onderzoek en ontwikkeling bij bedrijven (4,3 miljard euro) komt in 1999 ruim driekwart voor rekening van industriële bedrijven (3,2 miljard euro). Dergelijk onderzoek heeft tot doel het realiseren van innovaties. Dergelijke innovatieve activiteiten leiden op het eerste gezicht tot betere bedrijfsprestaties zoals groei van omzet, werkgelegenheid en arbeidsproductiviteit. Modelmatige analyses bevestigen deze eerste indruk: innoveren beïnvloedt de omzetgroei positief en het omzetaandeel gerealiseerd met nieuwe producten is hoger naarmate bedrijven actiever zijn in het innovatieproces.

¹ Dit artikel is voornamelijk gebaseerd op paragraaf 6.1 (auteurs: Luuk Klomp, George van Leeuwen en Ronald van der Stegen) van de zojuist verschenen publicatie Kennis en economie 2001.

² De auteur is werkzaam bij de taakgroep Wetenschap en technologie (sector BSV). Met dank aan André Meurink, Martje Roesingh en Sjaak Pronk voor hun nuttige commentaar.

³ De eerste, door het statistische bureau van de Europese Unie (Eurostat), gecoördineerde innovatie-enquête, Community Innovation Survey (CIS), is pas in 1993 gehouden en had betrekking op de periode 1990-1992.

⁴ Voor meer achtergronden zie de CBS-publicatie Innovatie bij de kleinste bedrijven, 2001 en Industriemonitor 2001/04, p. 5-10.

⁵ De percentages geven de zogenoemde mediane groei weer. Dat wil zeggen dat alle groeipercents van betreffende groep van bedrijven – bijvoorbeeld de innovatoren – van laag naar hoog zijn gerangschikt en vervolgens de groei van het middelste bedrijf van de rangorde als maatstaf wordt beschouwd. Een voordeel van het gebruik van de mediaan, boven bijvoorbeeld het gemiddelde, is dat extreme waarden het cijfer niet domineren. Overigens geven de resultaten van beide methoden op een hoog aggregatieniveau, bijvoorbeeld heel Nederland, slechts geringe verschillen te zien.

⁶ Een eenduidige verklaring voor het verschil over de beide perioden hebben we niet gevonden. Nadere analyses in toekomstig onderzoek bieden mogelijk wel een uitkomst.

⁷ Voor een uitgebreide uitleg van het chain-link model verwijzen we naar:

CBS, L. Klomp en G. van Leeuwen, 'The importance of innovation for company performance', Netherlands Official Statistics, vol. 14, Autumn, p. 26-35, 1999

Klomp L. en G. van Leeuwen, 2001, 'Linking Innovation and Firm Performance: A new Approach', International Journal of the Economics of Business, vol. 8, no. 3 (nog te verschijnen).

Daar staat ook de specificatie alsmede de schattingsresultaten van het model gegeven.

⁸ Dit resultaat heeft betrekking op bedrijven in de industrie inclusief de sector overig: landbouw, delfstoffenwinning, elektriciteit, gas & water en bouwnijverheid.

Nederland en de industrie

De economische groei neemt in de loop van 2001 steeds verder af. Vooral de exportgroei stagneert en slaat om in een exportdaling. De industrie kampt met dalingen van de omzet en de productie. Ook de orderpositie loopt tot en met het derde kwartaal voortdurend terug en de bezettingsgraad van de productie-installaties bereikt ultimo 2001 een zeer laag niveau. Toch zijn de verwachtingen van de ondernemers in de industrie voor het eerste kwartaal van 2002 wat minder somber geworden, vooral doordat de voorraden eindproduct afnemen. Ook veert de orderpositie in december weer iets op.

Bescheiden economische groei

In het derde kwartaal van 2001 is de economische groei uitgekomen op 0,8% ten opzichte van hetzelfde kwartaal van het voorafgaande jaar. De groei is naar boven bijgesteld in vergelijking met de eerste raming in november van 0,4%. De bijstelling is het resultaat van nieuw beschikbaar gekomen informatie over de productie in de landbouw, de delfstoffenwinning en de bouwnijverheid. In de loop van 2001 is de economische groei voortdurend afgenomen. Oorzaak hiervan is vooral een sterke teruggang van de exportgroei in het derde kwartaal. Inmiddels is bekend dat in de eerste twee maanden van het vierde kwartaal de export daalt, in november zelfs met 9% ten opzichte van november 2000. Daartegenover neemt de consumptie door personen en huishoudens in het derde kwartaal met 1,6% toe vergeleken met het derde kwartaal van 2000. Vooral voor de bestedingen aan duurzame consumptiegoederen betekent dit een behoorlijke groeivertraging.

De investeringen zijn in het derde kwartaal teruggelopen met 1,2%. Dankzij de sterk stijgende investeringen in infrastructuur zijn de investeringen in bouwwerken hoger dan in het voorafgaande jaar, maar vooral de investeringen in machines en vliegtuigen zijn gedaald.

Omzet en productie dalen

De omzet van de Nederlandse industrie daalt in november met bijna 9% ten opzichte van november 2000. De binnenlandse omzet daalt met ruim 7% minder sterk dan de buitenlandse omzet die 10% lager ligt dan in november van het voorafgaande jaar. Belangrijke oorzaak voor de omzetsdaling is dat de afzetprijzen 5,5% lager zijn dan in november 2000. Ook geldt dat de buitenlandse afzetprijzen sterker afnemen dan de binnenlandse.

Het productievolume van de Nederlandse industrie ligt in november 5,3% lager dan een jaar eerder. Dit betekent opnieuw een forse productiedaling, zij het minder groot dan in oktober. Vergeleken met het

lage oktobercijfer is de productie weer iets toegenomen. Gemeten over de eerste elf maanden van het jaar heeft de industrie in 2001 bijna 1,5% minder geproduceerd dan in het jaar 2000.

Bezettingsgraad laag

De dalende productiecijfers hebben geleid tot een verdere daling van de bezettingsgraad van de productie-installaties tot 83,3% ultimo 2001. Ten opzichte van het voorafgaande kwartaal is dit slechts een lichte daling, maar hiermee is wel de laagste waarde sinds maart 1994 bereikt.

Producenten minder somber

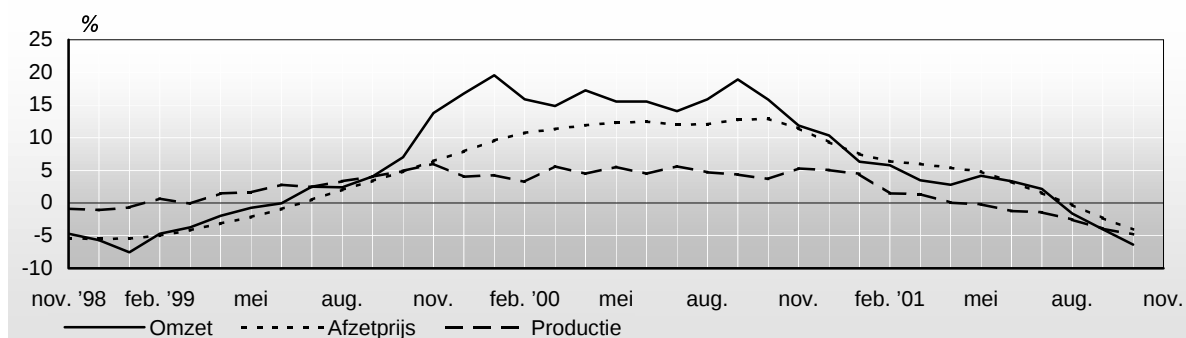
Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, heeft zich in december met bijna twee procentpunten hersteld en is uitgekomen op -4,0. Dit herstel heeft er vooral mee te maken dat het niveau van de voorraden eindproduct in december voor de tweede achtereenvolgende maand is afgenomen; hierover zijn de ondernemers dan ook beter te spreken. Uit de Conjunctuurttest blijkt verder dat de orderpositie in december iets beter is dan in november. Het indexcijfer van de orderpositie bereikt in december een waarde van 93,5 tegen 92,8 in november (juni 2000=100). Onvoldoende vraag blijft naar het oordeel van de producenten net als in de voorafgaande maanden de belangrijkste productiebelemmering. Van productiebelemmeringen door personeelstekort is nauwelijks nog sprake.

Verwachtingen

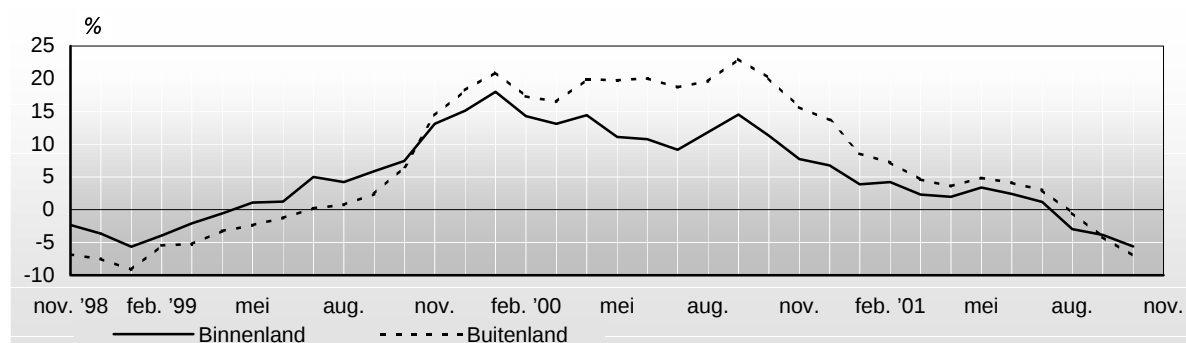
De ondernemers in de industrie geven aan dat ze voor de eerste drie maanden van 2002 verwachten dat de bedrijvigheid zich op het huidige niveau zal stabiliseren. Ook voor de prijzen wordt verwacht dat die zich handhaven. Per saldo zegt 15% van de ondernemers een daling van de personeelssterkte te verwachten.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

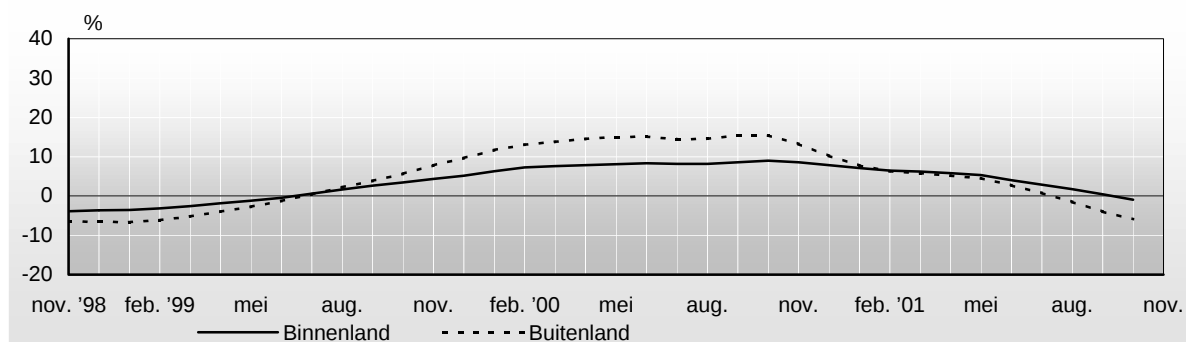
Omzet, afzetprijs en productie

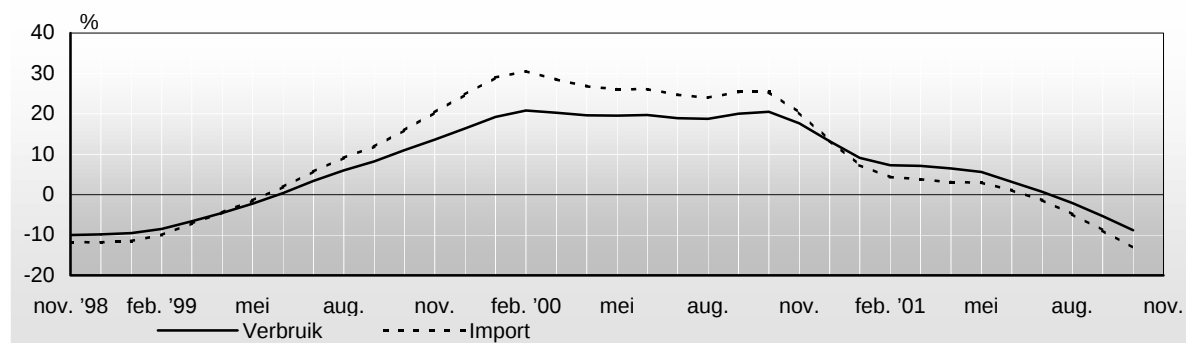
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													%
Industrie													
Omzet (waarde)		119,1	136,3	133,9	147,8	141,0	131,3	148,7	153,3	134,8	143,9	139,9	-8,8
binnenland		118,8	131,5	128,5	141,2	135,6	124,4	142,4	145,4	128,6	141,0	134,7	-7,4
buitenland		119,5	140,8	138,9	154,0	146,1	137,9	154,7	160,8	140,7	146,6	144,8	-10,0
Ontvangen orders (waarde)		121,3	141,1	136,9	150,8	137,0	127,4	150,2	152,5	130,5	136,7	133,4	-12,5
binnenland		122,5	137,5	131,8	145,5	135,6	122,3	149,0	144,8	127,4	138,1	130,6	-9,8
buitenland		120,6	143,2	139,9	153,9	137,9	130,3	150,9	157,1	132,3	135,9	135,1	-14,0
Afzetprijs		102,2	114,1	115,9	118,1	118,3	115,5	119,0	118,9	115,6	113,4	112,4	-5,5
binnenland		102,2	110,4	111,5	113,5	115,0	113,4	113,6	113,9	113,6	112,2	111,3	-2,3
buitenland		102,3	116,5	118,7	121,1	120,4	116,9	122,5	122,1	116,9	114,2	113,1	-7,4
Verbruiksprijs		102,3	121,9	124,6	128,8	125,5	122,0	130,2	131,8	121,9	117,8	115,9	-12,1
import		105,7	132,0	135,5	139,5	132,4	128,8	142,2	144,6	127,9	122,9	119,8	-17,2
Productie (volume gemiddelde dag)		109,2	114,3	107,6	119,8	119,3	104,8	119,0	120,9	115,3	111,3	114,4	-5,3
Productie (seizoen gecorrigeerd)		109,2	114,3	114,7	116,6	114,1	111,8	113,6	114,7	111,9	106,4	108,6	-5,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		109,3	114,4	111,1	120,2	114,5	108,5						-2,4
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	23	28	25	26	25	20						-20,0
ontstaan	1000	103	114	23	27	27	20						-13,0
vervuld	1000	96	114	30	26	26	25						-16,7
Aantal bedrijven ³⁾	1000	46,2	45,4			46,1							
Uitgesproken faillissementen	1	393	428	107	111	99	149						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	1218	1241	308	325	.	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		115,8	119,8	116,4	123,7	123,6	117,3						0,8
Gezinsconsumptie (volume)		117,3	121,7	119,3	125,8	125,4	120,5						1,0
Bedrijfsinvesteringen (volume)		128,7	132,7	117,6	139,3	137,1	114,3						-2,8
Invoer van goederen en diensten (volume)		131,9	144,3	140,1	153,3	148,1	142,0						1,4
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		128,8	141,0	137,7	150,5	143,7	138,3						0,4
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	222	187	176	189	132	176	19	186	140	141	135	
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	171	203	183	204	218	171						-6,6
ontstaan	1000	952	1018	230	254	273	209						-9,1
vervuld	1000	905	997	265	233	270	256						-3,4
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	383,6	366,3	100,2	90,5	.	.						
Aantal bedrijven ³⁾	1000	684,4	693,6			714,6							
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3238	3579	927	1012	1052	1126						
Energieverbruik	PJ	2978	.	648	863	.	.						
Consumentenvertrouwen	⁷⁾	14	24	25	20	0	15	23	17	-5	-10	-11	
economische klimaat	⁷⁾	5	24	24	16	-25	-32	21	14	-33	-41	-45	
koopbereidheid	⁷⁾	20	24	25	22	16	-4	24	19	14	12	11	
Consumentenprijsindexcijfers		108,6	111,4	111,8	112,7	116,3	117,5	112,9	112,9	117,8	117,6	117,4	4,0
CBS-koersindex algemeen		777,2	939,8	961,8	934,4	824,1	731,9	945,6	952,9	648,0	654,4	690,3	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	4,45	5,33	5,38	5,22	5,00	4,84	5,34	5,30	4,72	4,51	4,36	

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.³⁾ Stand per 1 januari.⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".⁶⁾ Bedrijven en instellingen.⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 1.2
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

	Eenheid ²⁾	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2000	2001				2000	2001			
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Producentenvertrouwen		6,7	-1,8	5,8	2,8	-1,2	-2,6	-5,0	5,9	4,3	-5,9	-4,0	-1,8
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	-3	2	0	-3	-5	-5	0	-6	-10	-4	-3
binnenlandse markt		6	-1	2	0	2	-1	-5	3	-8	-10	-4	-1
buitenlandse markt		6	-5	2	-1	-7	-8	-4	-2	-4	-10	-2	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		6	-1	5	2	-1	-3	-2	9	-1	-5	-4	-1
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	84,1	84,8	84,7	84,8	83,7	83,3					84,1
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	79	79	80	78	79	80					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	11	4	8	11	13	13					11
tekort aan arbeid	%	9	5	9	5	6	5	2					5
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	3	1	2	1	2					2
overige belemmeringen	%	5	4	5	6	3	2	3					4
Orderpositie	⁴⁾	100,3	96,2	100,7	99,7	97,2	94,5	93,3	100,9	100,5	92,8	93,5	96,2
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-12	-1	-6	-10	-13	-17	-1	-1	-18	-17	-12
orderpositie totaal		4	-10	3	-2	-9	-11	-17	3	3	-17	-18	-10
orderpositie buitenland		8	-9	6	-1	-9	-11	-15	6	3	-15	-17	-9
productiecapaciteit		-2	5	-2	1	3	7	8					5
voorraden gereed product		1	7	2	6	7	7	8	2	3	9	6	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		6	0	4	-3	0	-1	4					0
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	-2	4	-4	-1	-2	-2					-2
buiten Europese Unie		7	-2	6	-2	-1	-4	-2					-2
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-1	8	2	-4	-5	4					-1
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	3	2	9	3	6	-4	0	1	-8	-1	3
verkoopprijs komende 3 mnd		15	2	18	5	-1	0	1	19	19	5	2	2
personeelssterkte komende 6 mnd		3	-8	2	3	-5	-14	-15					-8
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	-0,7	0,1	0,5	-0,5	-1,4	-1,4					-0,7

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

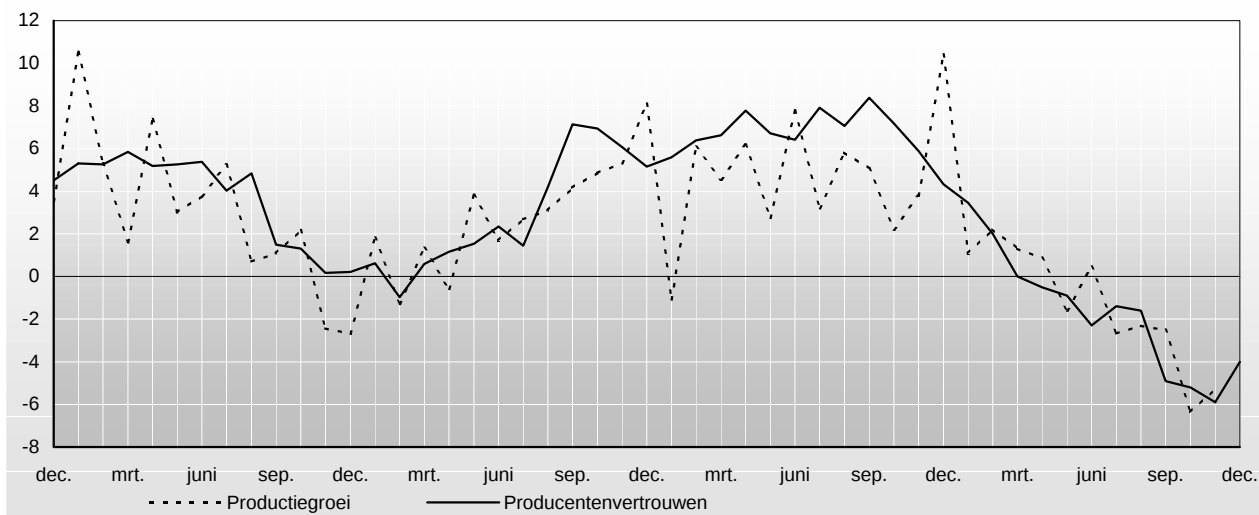
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

december 1997 - december 2001

Voedings- en genotmiddelenindustrie

In november 2001 ligt de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie bijna 4% hoger dan in november 2000. De marges worden ruimer, doordat de afzetprijzen stijgen en de verbruiksprijzen licht dalen. De bedrijvigheid in december neemt licht af ten opzichte van november. De verkopen nemen toe in december, waardoor de ondernemers minder ontevreden zijn gestemd. De producenten verwachten voor het eerste kwartaal in 2002 een gelijkblijvende bedrijvigheid, een toename van de buitenlandse afzet en een stijging van de verkoopprijzen.

Omzet en marges nemen opnieuw toe

De omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie is in november 2001 bijna 4% hoger dan in november 2000. Op de binnenlandse markt is de omzetstijging met bijna 5% iets hoger dan de 3% op de buitenlandse markt.

Het volume van de gemiddelde dagomzet is over diezelfde periode 0,6% kleiner. De afzetprijzen zijn in november 2001 namelijk 4,4% hoger dan in november 2000.

De verbruiksprijzen liggen daarentegen 0,5% lager. Dit heeft onder meer te maken met de daling van de importprijzen met 1,4%. Hiermee blijven de verbruiksprijzen duidelijk achter bij de afzetprijzen, waardoor de marges ruimer zijn geworden.

Voor de derde maand op rij is het volume van de gemiddelde dagproductie afgenomen ten opzichte van de overeenkomstige maand in 2000. In november 2001 ligt dit volume 0,4% lager dan in november 2000.

Bedrijvigheid daalt opnieuw in december

De Conjunctuurtest van december wijst uit dat de bedrijvigheid opnieuw licht is afgenomen ten opzichte van de voorgaande maand.

Opvallend is dat in december de bedrijvigheid in de slachterijen en vleesverwerking wel fors is toegenomen. Daarentegen verwachten de ondernemers binnen deze sector dat in het eerste kwartaal van 2002 deze bedrijvigheid zeer fors zal afnemen. In de dranken- en tabaksverwerkende industrie is voor de tweede keer een zeer forse daling van de bedrijvigheid te zien.

In de broodfabrieken en bakkerijen stijgt de bedrijvigheid in december terwijl ze voor het eerste kwartaal van 2002 een daling verwachten. De bedrijvigheid in de zuivelindustrie is stabiel. De verwachtingen van deze ondernemers aangaande de bedrijvigheid wijzen niet op veranderingen.

Verkopen nemen toe

De verkopen van de voedings- en genotmiddelenindustrie nemen in december toe ten opzichte van die in november. Dit geldt voor zowel de verkopen op de binnenlandse als die op de buitenlandse markt. Alleen in de diervoederindustrie zijn de verkopen iets lager. Dit heeft vooral te maken met de lagere verkopen op de binnenlandse markt.

In de feestmaand december is er met name door de slachterijen, vleesverwerkers en de drankenindustrie fors meer verkocht dan in de maand daarvoor.

Dit heeft de vleessector vooral te danken aan de forse toename van orders uit het buitenland. Verder valt op dat de zuivelsector in december op de buitenlandse markt minder verkoopt terwijl dit op de binnenlandse markt juist meer is geweest. Min of meer hetzelfde geldt voor de brood- en bakkerijsector.

Ontevredenheid ondernemers daalt

De ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn in december minder ontevreden met hun verkopen dan in november. Deze verbeterde stemming is vooral waargenomen in de zuivel-, vlees- en diervoersector. In de drankenindustrie en tabaksverwerkende industrie zijn de ondernemers iets meer tevreden over de verkopen. Alleen in de broodfabrieken en bakkerijen is de tevredenheid iets verminderd. Toch is dit een van de weinige sectoren in de branche met ondernemers die tevreden zijn over de verkopen. Met name in de vlees- en zuivelsector heerst bij de ondernemers nog steeds grote ontevredenheid over de verkopen, ondanks de verbetering in december.

Het oordeel van de voedings- en genotmiddelenproducenten over de totale afzet is in december opnieuw gelijk gebleven aan dat in de voorgaande maand. Zij zijn nog steeds niet tevreden. De tevredenheid over de afzet onder de producenten in de broodfabrieken en bakkerijen is licht verminderd. Ondernemers in de diervoederindustrie beoordelen de totale afzet als verbeterd.

De ondernemers in de zuivel- en vleessector beoordelen de totale afzet in december weliswaar als fors verbeterd, toch zijn ze nog steeds behoorlijk ontevreden over deze afzet.

Overigens zijn in de voedings- en genotmiddelenindustrie de voorraden gereed product in december fors verminderd. Ook beoordelen minder ondernemers deze voorraden als te groot.

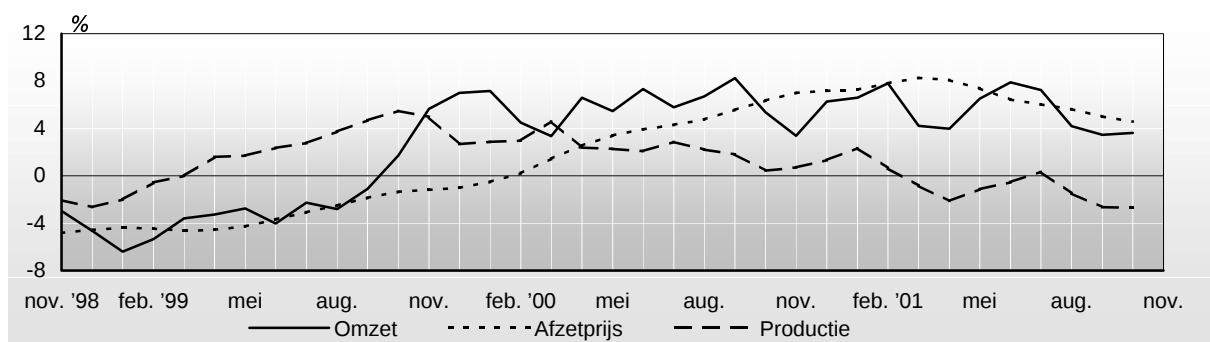
Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal in 2002 verwachten de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie dat de buitenlandse afzet stijgt, de bedrijvigheid licht daalt bij hogere verkoopprijzen. De ondernemers in de slachterijen en vleesverwerking verwachten echter dat de bedrijvigheid zeer fors daalt. Daarbij verwachten ze ook nog eens fors lagere verkoopprijzen. Ook de ondernemers in de zuivelsector verwachten lagere verkoopprijzen te berekenen.

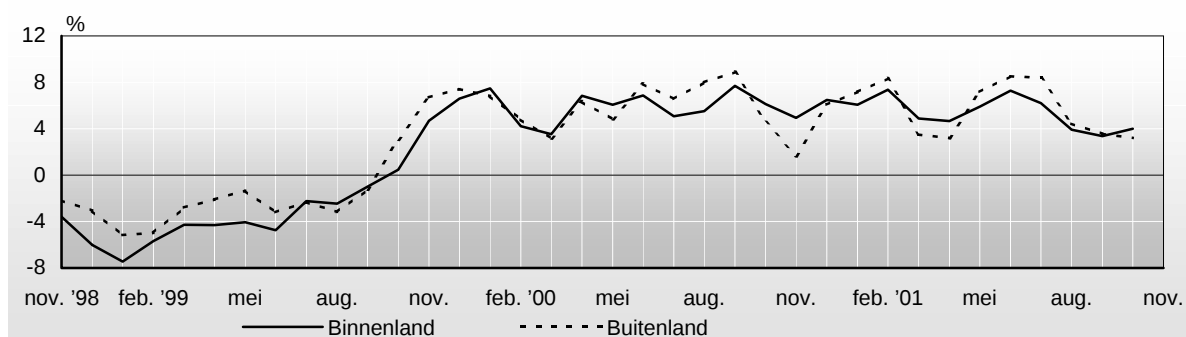
Producenten in de overige sectoren in voedings- en genotmiddelenbranche verwachten in het eerste kwartaal van 2002 hogere verkoopprijzen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

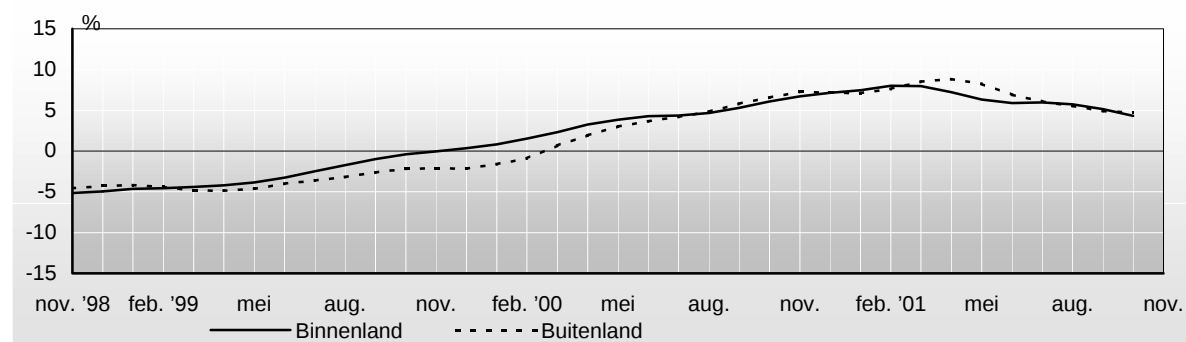
Omzet, afzetprijs en productie

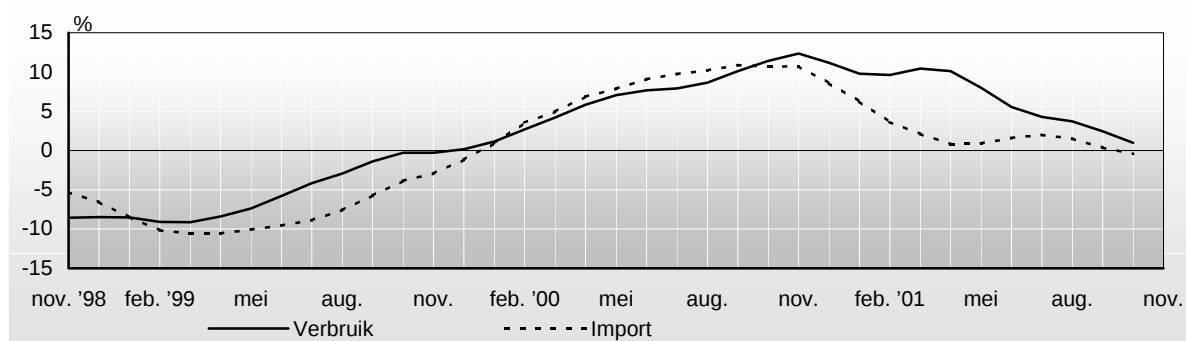
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Reinigingsgegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		110,6	116,0	116,5	121,2	123,4	121,3	121,7	124,8	117,1	131,3	129,6	3,8
binnenland		105,1	110,4	109,3	117,1	116,4	113,4	116,0	118,7	110,2	125,5	124,3	4,7
buitenland		117,5	122,9	125,5	126,3	132,0	131,0	128,8	132,3	125,6	138,4	136,1	2,9
Afzetprijs		101,6	105,5	106,2	108,7	112,3	112,2	108,2	108,7	112,4	112,7	113,5	4,4
binnenland		100,2	104,4	105,0	107,2	110,0	111,0	106,6	107,3	111,0	111,2	111,0	3,5
buitenland		102,8	106,5	107,3	109,9	114,2	113,3	109,7	109,8	113,6	114,0	115,6	5,2
Verbruiksprijs		98,3	105,8	107,2	111,4	112,3	111,2	110,8	111,8	112,0	110,8	111,2	-0,5
import		104,1	112,5	113,5	115,9	113,1	115,3	115,4	116,7	114,5	114,8	115,1	-1,4
Productie (volume gemiddelde dag)		104,8	106,9	102,3	115,8	106,8	100,8	117,0	116,8	102,2	113,0	116,3	-0,4
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		104,7	106,8	106,6	118,7	98,7	104,6						-1,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,2	5,1			4,9							
Uitgesproken faillissementen	1	46	38	9	11	6	15						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	112	101	23	31	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2000		2001			2000		2001		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		11	1	5	2	2	4	-2	9	3	-13	8	1
binnenlandse markt		7	5	8	5	5	8	5	14	9	-3	7	5
buitenlandse markt		11	-3	0	-3	-2	-1	-7	4	-8	-21	8	-3
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		4	0	4	-1	5	-1	-3	6	3	-5	-7	0
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	84,8	86,5	83,8	86,1	85,0	84,4					84,8
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	80	79	75	77	83	83					80
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	2	3	3	4	3	3	2					3
tekort aan arbeid	%	6	5	7	3	8	6	2					5
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	4	2	4	4	7					4
overige belemmeringen	%	6	9	7	16	8	4	6					9
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		2	-2	3	0	-3	-1	-5	4	2	-8	-3	-2
afzet / orderpositie totaal		-2	-7	-2	-5	-9	-6	-9	0	-3	-9	-8	-7
afzet / orderpositie buitenland		2	-5	1	0	-5	-5	-9	1	1	-12	-8	-5
productiecapaciteit		0	-1	2	2	-5	0	1					-1
voorraden gereed product		0	6	2	5	5	4	9	3	5	11	8	6
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	3	7	1	3	4	5					3
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		25	-3	4	-8	-2	-2	-1					-3
buiten Europese Unie		18	-5	0	-13	-3	-2	-1					-5
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		26	4	3	1	2	1	11					4
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	4	3	8	5	6	-4	0	5	-6	-3	4
verkoopprijs komende 3 mnd		19	9	21	8	9	11	9	20	28	9	10	9
personeelssterkte komende 6 mnd		1	0	-2	6	3	-3	-5					0
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	-0,5	-0,4	-0,5	0,0	-0,5	-0,9					-0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Tabel 2.3

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Voedingsmiddelen en dranken	15	34 338	35 194	8 676	8 754	9 222	9 110
w.v.							
Productie en conservering van vlees	15.11	3 538	3 882	953	977	736	.
w.o.							
Kalfs- en rundvlees, hele en halve dieren, voor- en achtervoeten, vers of gekoeld	15.11.11.40	619	534	132	134	61	83
Kalfs- en rundvlees, vers of gekoeld, excl. hele en halve dieren, voor- en achtervoeten	15.11.11.90	638	713	178	170	110	123
Kalfs- en rundvlees, delen, bevroren	15.11.12.00	73	82	21	20	21	19
Varkensvlees, hele en halve dieren, vers of gekoeld	15.11.13.30	436	476	116	121	122	.
Varkenshammen, -schouders en delen daarvan, vers of gekoeld	15.11.13.50	667	884	219	222	193	.
Varkensvlees, delen zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, vers of gekoeld	15.11.13.90	697	757	187	196	149	.
Varkenshammen, -schouders en delen daarvan, met been, bevroren	15.11.14.50	x	20	4	7	.	.
Eetbare slachtafvallen van runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, ezels, muilezels en muildieren, excl. darmen, blazen en magen	15.11.19.00	86	93	19	24	15	17
Huiden en vellen van runderen, paarden of paardachtigen	15.11.22.00	78	84	18	23	13	17
Reuzel en ander gesmolten vet van varkens en pluimvee	15.11.30.50	30	24	6	6	8	6
Kippen en hanen, niet in stukken gesneden, vers of gekoeld	15.12.11.13	250	249	68	54	.	.
Hanen en kippen, delen van, vers of gekoeld	15.12.11.53	698	745	185	190	204	218
Kippen en hanen, niet in stukken gesneden, bevroren	15.12.12.13	94	85	22	22	x	.
Kippen of hanen, delen van, bevroren	15.12.12.53	213	206	53	50	58	57
Buiken van varkens alsmede delen daarvan	15.13.11.30	88	154	40	39	36	.
Varkensvlees, gedroogd, gezouten of gerookt, excl. buiken, hammen en schouders	15.13.11.50	145	186	45	51	49	52
Rundvlees, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.70	22	25	6	6	x	5
Leverworst	15.13.12.13	39	40	10	10	8	.
Worst, frikandellen, worsten- en saucijzenbroodjes en dergelijke producten, excl. leverworst	15.13.12.15	374	371	90	90	94	.
Bereidingen, incl. snacks, van vlees, slachtafvallen of bloed van pluimvee, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.35	218	258	65	64	74	.
Bereidingen van varkensvlees, minder dan 40 gew. % vlees of slachtafvallen, spek of vet bevattend, incl. snacks, excl. gevulde deegwaren, sauzen, soepen	15.13.12.53	71	82	20	21	18	.
Bereidingen van vnl. varkensvlees, slachtafval, spek of vet, ook gecombineerd met andere vleessoorten, vleesgehalte 40 of meer gew. %	15.13.12.59	220	219	52	51	52	.
Bereidingen van vnl. vlees of slachtafval van runderen, excl. sauzen, soepen of preparaten hiervoor	15.13.12.60	119	117	29	29	28	30
Bereidingen en conserveren van vis en visproducten	15.2	519	507	122	125	128	.
w.o.							
Visfilets en ander visvlees, ook indien fijngemaakt, vers of gekoeld	15.20.11.90	71	50	12	12	.	.
Zeevis, bevroren, excl. filets of fijngemaakt visvlees of van graten ontdaan visvlees	15.20.12.10	54	56	12	15	18	.
Visfilets, bevroren	15.20.12.70	154	150	39	31	42	.
Bereidingen en conserveren van schaal-, schelp- en weekdieren met groente en deegwaren, excl. gevulde deegwaren, soepen, sauzen, of preparaten hiervoor	15.20.16.00	65	75	13	25	17	.
Bereidingen en conserveren van groenten en fruit	15.3	2 745	2 597	655	648	763	725
w.o.							
Aardappelmeel, -gries, -vlokken, -korrels en -pellets	15.31.12.30	94	96	22	24	22	.
Aardappelen en aardappelproducten, bevroren, bijv. voorgebakken, excl. in azijn of azijnzuur verduurzaamd	15.31.12.50	714	675	174	168	191	194
Aardappelen en aardappelproducten, verduurzaamd, niet bevroren, excl. meel, gries en vlokken	15.31.12.90	297	223	57	58	61	62
Groenten (incl. gemengde groenten), bevroren, ook indien alleen vooraf gekookt of gestoomd	15.33.11.00	83	117	25	29	58	58
Paddestoelen en truffels, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur	15.33.14.30	256	251	61	62	59	56
Groenten en vruchten, verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.15.00	49	51	12	12	14	14
Grondnoten, gegrild, gezouten, gesuikerd of op andere wijze gezoet, in alcohol of op andere wijze bereid of verduurzaamd (pindakaas), geen borrelnootjes	15.33.23.30	141	133	35	33	.	.
Ruwe oliën en vetten	15.41	947	1 058	247	262	304	.
Geraffineerde oliën en vetten	15.42	1 145	1 077	265	268	278	.
w.o.							
Geraffineerde sojaolie en fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.11.10	267	232	66	58	61	68
Geraffineerde palmolie en vloeibare fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.10	280	265	58	68	69	75
Geraffineerde kokosolie (kopraolie), alsmede fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.20	x	114	x	29	25	.
Dierlijke vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.30	42	43	11	10	x	.
Plant aardige vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.50	208	187	44	46	50	.

Tabel 2.3 (vervolg)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	1999	2000	2001		2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Margarine en andere vetten voor menselijke consumptie</i>	15.43	488	480	117	122	127	121
Margarine, excl. vloeibare margarine	15.43.10.30	362	351	87	87	93	89
Bereidingen van vetten en oliën voor menselijke consumptie (vloeibare margarine)	15.43.10.50	126	130	30	34	34	32
<i>Zuivelproducten</i>	15.5	5 580	5 744	1 417	1 425	1 647	1 610
w.o.							
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 1%, doch max. 3%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.40	x	x	x	x	94	91
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 3%, doch max. 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.60	111	121	30	29	24	15
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.12.00	49	74	18	16	22	34
Melk in vaste vorm met een vetgehalte van max. 1,5%	15.51.20.30	x	x	x	x	x	.
Melk en room in vaste vorm, vetgehalte meer dan 1,5%, zoals poeder, korrels e.d.	15.51.20.60	347	343	94	80	122	.
Boter met een vetgehalte van max. 85%	15.51.30.30	452	419	116	86	108	.
Boter met een vetgehalte van meer dan 85% en andere van melk afkomstige vetstoffen, excl. smeersels vervaardigd met zuivelproducten	15.51.30.50	155	x	x	x	x	.
Wrangel, weikaas en andere verse, niet-gefermenteerde kaas, zoals kwark, cottage cheese, verse roomkaas e.d.	15.51.40.30	x	x	x	x	x	x
Kaas, excl. wrangel, weikaas, smeltkaas en andere verse kaas	15.51.40.50	2 024	2 254	541	570	607	606
Smeltkaas, excl. geraspt of in poeder	15.51.40.70	58	57	14	13	16	21
Ingedikte melk en room, met zoetstoffen	15.51.51.08	188	166	40	38	47	.
Gestremde melk, room, yoghurt en andere gefermenteerde producten (zonder smaakstoffen, toegevoegde vruchten, noten of cacao) niet in vaste vorm	15.51.52.43	104	83	20	19	24	22
Karnemelk, niet in vaste vorm	15.51.52.65	79	75	18	x	x	12
Lactose en melksuikertroop	15.51.54.00	106	101	27	23	27	26
Wei in poeder, korrels of andere vaste vorm	15.51.55.33	212	x	x	x	x	x
Consumptie-ijs	15.52.10.00	103	103	38	24	27	.
<i>Maalderijproducten</i>	15.61	589	650	160	165	168	.
w.o.							
Mengsels en deeg voor de bereiding van brood, gebak, biscuits, koekjes, beschuit, wafels, ontbijtkoek, hosties en ouwel, excl. broodverbeteraars	15.61.24.00	93	118	26	32	22	20
Halfwitte of volwitte rijst	15.61.40.30	x	x	x	x	.	.
<i>Zetmeel en zetmeelproducten</i>	15.62	1 029	1 064	262	269	.	.
w.o.							
Glucose en glucosetroop, met minder dan 50 % fructose in droge toestand	15.62.21.10	175	193	50	50	64	63
Maïszetmeel	15.62.22.13	82	88	18	22	47	49
Tarwegluten ook indien gedroogd	15.62.22.50	58	61	19	16	23	21
Afvallen van zetmeelfabrieken en dergelijke afvallen	15.62.30.00	91	106	26	26	34	35
<i>Bereide diervoeders</i>	15.7	3 330	3 403	829	780	942	864
w.o.							
Bereidingen voor het voeren van vee, excl. voer voor huisdieren	15.71.10.00	3 084	3 077	760	699	-	-
Honden- en kattenvoer	15.72.10.30	229	306	65	77	116	97
<i>Bakkerijproducten</i>	15.81	1 195	1 220	308	307	286	282
w.o.							
Brood en broodjes, incl. roggebrood en afgebakken bake-off broodproducten, excl. gevuld brood en broodjes	15.81.11.00	664	692	173	176	168	.
Bakkers- en banketwaren, gezoet, zoals natgebak, oliebolletjes, donuts, schuimgebak, vruchten-, noten- en suikerbrood, croissants of brioches	15.81.12.00	532	529	135	131	117	118
<i>Beschuit, koekjes en ander houdbaar banketbakkerswerk</i>	15.82	882	892	220	226	225	225
w.o.							
Beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten	15.82.11.50	71	77	19	18	18	17
Snijkoek (ontbijt-, candij-, luxekoek) en taaitaai	15.82.12.30	49	57	x	14	x	13
Gezoete koekjes, biscuits, wafeltjes, met cacao	15.82.12.53	93	100	27	23	26	25
Gezoete koekjes en biscuits, zonder cacao	15.82.12.55	264	277	63	77	73	71
Wafels en wafeltjes zonder cacao	15.82.12.59	57	42	12	9	10	9
Koekjes, biscuits en crackers, niet gezoet	15.82.13.40	32	33	8	8	.	.
Geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd, op basis van bloem, meel of maïs	15.82.13.50	82	67	18	17	.	.
<i>Suiker</i>	15.83	777	756	180	188	199	192
<i>Cacao, chocolade en suikerwerk</i>	15.84	2 301	2 157	504	545	524	591
w.o.							
Cacaoboter, cacaovet en cacao-olie	15.84.12.00	602	462	99	125	111	128
Cacaopoeder, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen	15.84.13.00	199	235	56	61	68	71

Tabel 2.3 (slot)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Cacao, chocolade en suikerwerk							
w.o. (vervolg)							
Zoethoutextract, meer dan 10 gew. % saccharose bevattend, incl. drop, zonder andere toegevoegde stoffen	15.84.23.20	66	54	14	13	13	14
Pasta's en spijs (incl. marsepein), zonder cacao	15.84.23.53	60	50	10	13	8	9
Gom- en geleiproducten, incl. vruchtenpasta's toe bereid als suikergoed	15.84.23.65	85	87	25	18	26	24
Macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren	15.85	64	67	16	16	.	.
Thee en koffie	15.86	x	x	x	x	x	x
w.o.							
Extracten, essences en concentraten van koffie, in vaste vorm, met een gehalte aan droge, uit koffie afkomstige stof van 95 % of meer	15.86.12.30	112	138	36	x	x	x
Specerijen en kruidenijen	15.87	667	659	177	173	202	190
w.o.							
Tomatenketchup en andere tomatensausen	15.87.12.30	184	181	50	53	x	x
Sausen en preparaten voor sausen; samengestelde kruidenijen e.d., excl. sojasaus, tomatensausen, mosterdmeel en bereide mosterd	15.87.12.70	438	434	116	109	127	118
Gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding	15.88	384	385	97	93	106	120
w.o.							
Kindervoeding bestemd voor de detailhandel	15.88.10.70	283	326	82	78	92	105
Overige voedingsmiddelen	15.89	1 146	1 095	267	266	275	266
w.o.							
Preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	15.89.11.00	315	303	72	69	66	.
Eiproducten, excl. ovoalbumine	15.89.12.30	83	94	22	23	23	24
Bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gries, griesmeel, zetmeel e.d., incl. snacks uit meel, vlees, vis met max. 20% vlees of vis	15.89.14.39	137	148	37	36	27	26
Proteïneconcentraten w.o. puddingpoeder, voedingssuppl., gisthydrolysaten, producten met i.p.v. melkvet plantaardig vet, zonder cacao, incl. limonadesiropen	15.89.14.91	255	225	54	57	71	73
Dranken	15.9	3 176	3 417	859	894	948	944
w.o.							
Gin en jenever	15.91.10.50	99	87	21	22	.	.
Gedistilleerde dranken, zoals likeuren, vieux, advocaat, arak, boerenjongens e.d., excl. gedistill. uit fruit of wijn, whiskey, rum, tafia, gin, jenever en wodka	15.91.10.80	105	97	21	22	.	.
Bier van mout	15.96.10.00	1 959	2 063	511	541	560	564
Mineraalwater en spuitwater, ongezoet	15.98.11.30	28	32	9	8	9	9
Frisdranken en water, gezoet, incl. mineraal- en spuitwater, excl. sportdranken	15.98.12.30	629	682	174	188	197	187
Alcoholvrije dranken, zonder melkvet, excl. ongegiste vruchten- en groentesappen	15.98.12.50	172	206	64	47	57	74
Alcoholvrije dranken met melkvet	15.98.12.70	x	x	9	x	30	x
Tabaksproducten	16	3 142	3 164	854	848	892	889
w.o.							
Sigaren en sigarillo's, tabak bevattend	16.00.11.30	271	282	73	70	66	80

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

In november 2001 daalt de omzet van de textiel-, kleding- en lederindustrie met ruim 7% ten opzichte van november 2000. Alleen in de textielindustrie trekken de orders aan, in de rest van de branche loopt de orderontvangst fors terug. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat in het vierde kwartaal een groeiend deel van de branche te maken heeft met vraaguitval. De concurrentiepositie is in deze periode enigszins verslechterd. Een fors deel van de branche verwacht een afname van de werkgelegenheid in de eerste helft van 2002.

Flinke omzetsdaling op binnenlandse markt

De omzetsdaling van ruim 10% op de binnenlandse markt is aanzienlijk groter dan op de exportmarkten. Daar daalt de omzet met ruim 5% in vergelijking met november 2000. De afzetprijzen liggen nu ruim 3% hoger, zodat het volume van de gemiddelde dag-omzet met 6% daalt. De waarde van de orderontvangsten stijgt in november met bijna 3%. De buitenlandse orders trekken ruim 14% aan, de binnenlandse orders nemen met 10% af. De verbruiksprijzen zijn gemiddeld bijna 1% hoger dan in november vorig jaar, de importprijzen stijgen met 0,3% nauwelijks.

Ondernemers blijven somber

In de Conjunctuurtest van december geven de ondernemers aan dat de orderontvangsten verder afnemen ten opzichte van november. De index van de orderpositie daalt (seizoensgecorrigeerd) met 0,8 punt tot 94,8. Ondernemers zijn onverminderd somber over de orderontvangst en de orderpositie. De bedrijvigheid neemt in december iets sterker af dan normaal voor de tijd van het jaar. De voorraden gereed product nemen in december af.

1. Textielindustrie

In november laat de omzet van de textielindustrie een lichte afname zien van bijna 1% vergeleken met november 2000. In het binnenland bedraagt de omzetsdaling ruim 3%, terwijl op de exportmarkten juist ruim 1% meer is afgezet. De afzetprijzen liggen gemiddeld ruim 2% hoger dan in november 2000. De waarde van de orderontvangst in de textielindustrie stijgt met bijna 17%. Dit door een toename aan buitenlandse orders met ruim 25%. De binnenlandse orders nemen met ruim 2% toe.

De Conjunctuurtest geeft aan dat de waarde van de orderontvangst in december enigszins afneemt ten opzichte van november. Het oordeel van de ondernemers over de orderontvangst is echter licht positiever. De seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie daalt met 1,6 punt tot 95,8. Desondanks tonen de ondernemers zich iets minder ontevreden dan in november. In december neemt de bedrijvigheid enigszins toe. De voorraden product nemen iets af, maar zijn op normaal niveau gelet op de verwachte afzet.

2. Kledingindustrie

In november daalt de omzet van de kledingindustrie met ruim 35% vergeleken met november 2000. De waarde van de orderontvangst daalt met ruim 40% eveneens zeer fors. De afname van buitenlandse orders is met 50% zelfs nog groter. De afzetprijzen stijgen met gemiddeld ruim 7%.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de orderontvangst in december fors afneemt ten opzichte van november. Vooral de afname van buitenlandse orders is zeer fors. Naar het oordeel van ondernemers is de orderontvangst in december verder verslechterd in vergelijking met november. Voor het tweede kwartaal op rij is ook de concurrentiepositie fors verslechterd, vooral op de buitenlandse markt.

De seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie neemt met 1,1 punt af tot 86,3. Ondernemers uit deze sector zijn in december even ontevreden over de orderpositie als in november. Over de buitenlandse orderpositie is men nu echter veel negatiever. De bedrijvigheid neemt in december opnieuw zeer fors af. Ook de voorraad gereed product slinkt, maar wordt toch door meer ondernemers als te groot ervaren, gelet op de verwachte afzet.

3. Lederindustrie

In november daalt ook in de lederindustrie de omzet met bijna 22% flink ten opzichte van november 2000. In het binnenland daalt de omzet met bijna 18%, in het buitenland met ruim 25%. Ook de orderontvangst liep over de hele linie met meer dan 30% terug in november. Per saldo stijgen de verkoopprijzen met ruim 2%. De importprijzen nemen met bijna 1% toe, maar de totale verbruiksprijs daalt met 0,3% licht.

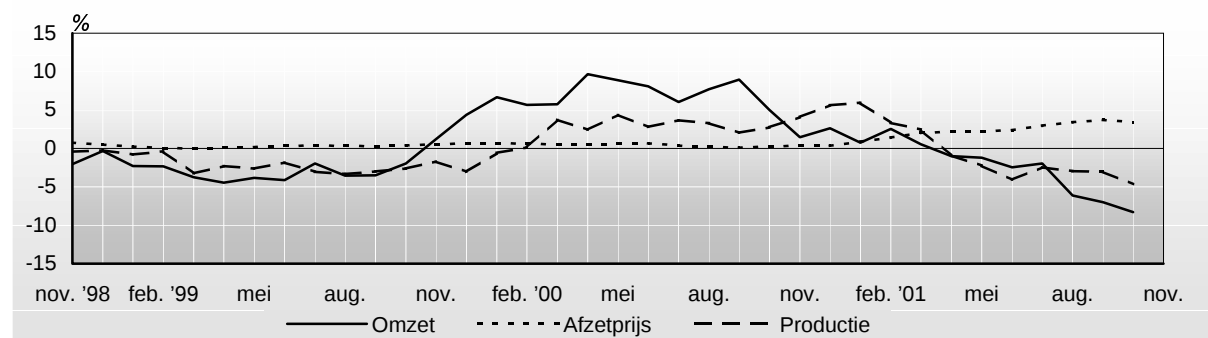
De Conjunctuurtest geeft aan dat de waarde van de orderontvangsten in december licht toeneemt in vergelijking met november, met name vanuit het buitenland. De ondernemers zijn echter niet van oordeel veranderd over de orderontvangst. De index van de werkvoorraad, gecorrigeerd voor het seizoen, neemt met 2,9 punt toe tot 105,4. Over de totale orderpositie zijn de ondernemers beter te spreken dan in november. De bedrijvigheid neemt in december enigszins af. De voorraad product neemt af, maar ondernemers beoordelen de voorraad nu als normaal, gelet op de verwachte afzet.

Verwachtingen

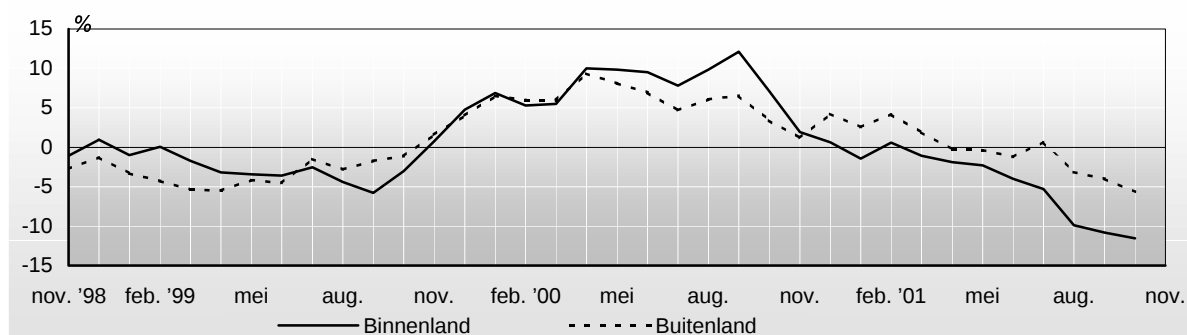
In de textielindustrie zal de bedrijvigheid in de periode in het eerste kwartaal van 2002 naar verwachting enigszins afnemen. In de leer- en schoenindustrie verwacht men echter een zeer forse toename van de bedrijvigheid. Deze sector is tevens de enige waar een flink deel van de ondernemers een stijging van de verkoopprijzen voorziet in deze periode. In de kledingindustrie verwacht men een lichte prijsstijging, in de textielindustrie juist een lichte prijsdaling. In de hele branche wordt een afname van de werkgelegenheid verwacht in de eerste helft van 2002, het meest in de kledingindustrie, het minst in de lederindustrie.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

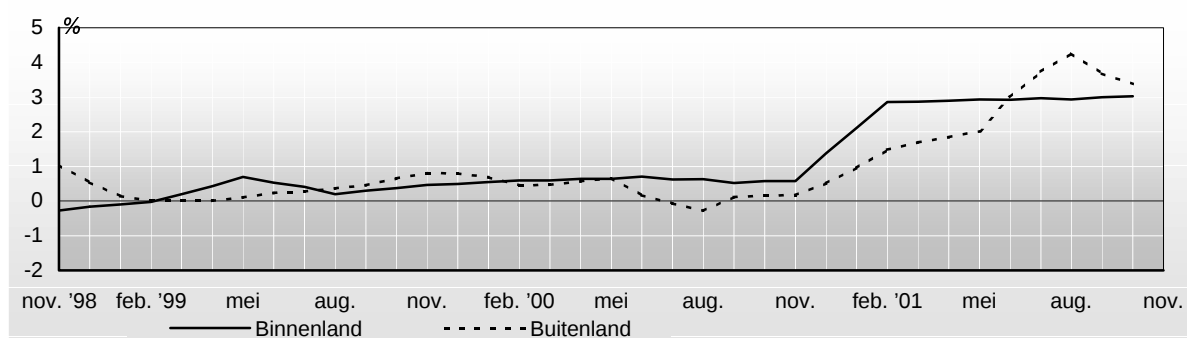
Omzet, afzetprijs en productie

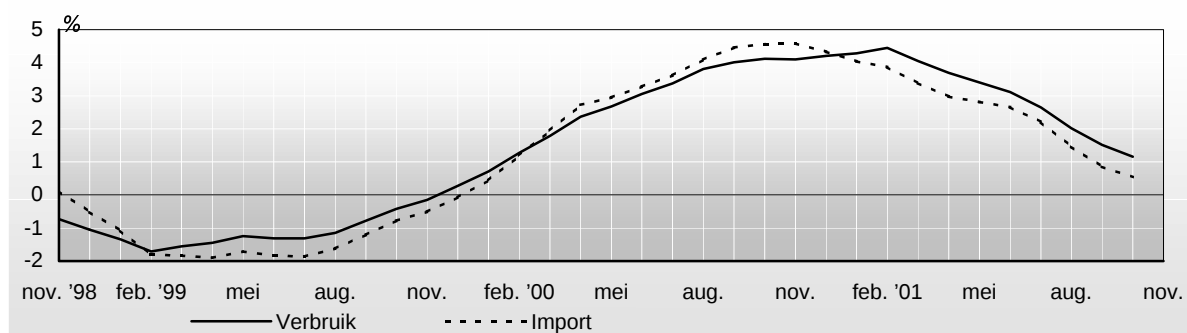
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Rekeninggegevens. Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		105,9	111,8	107,7	110,0	111,4	100,7	115,4	121,6	105,9	110,0	112,6	-7,4
binnenland		105,6	112,3	106,6	109,3	111,8	95,6	117,8	118,4	99,6	108,9	106,2	-10,3
buitenland		106,1	111,5	108,7	110,6	111,0	104,8	113,5	124,1	111,0	110,9	117,7	-5,2
Ontvangen orders (waarde)		108,5	113,5	110,4	107,4	114,2	101,1	117,4	114,6	110,9	111,1	117,8	2,8
binnenland		108,2	115,5	107,1	112,5	113,5	96,7	122,7	122,7	106,4	116,5	110,4	-10,0
buitenland		108,8	111,9	113,0	103,3	114,6	104,7	113,1	108,1	114,6	106,8	123,7	14,4
Afzetprijs		101,0	101,4	101,2	101,6	104,0	105,0	101,5	101,6	104,7	104,7	104,8	3,2
binnenland		99,1	99,7	99,7	99,8	102,7	102,6	99,7	99,8	102,6	102,8	102,9	3,1
buitenland		102,3	102,6	102,3	102,8	104,9	106,6	102,8	102,8	106,3	106,1	106,2	3,3
Verbruiksprijs		101,7	104,7	105,4	106,1	107,8	107,5	106,0	106,2	107,3	107,1	107,2	0,9
import		104,4	107,8	108,6	109,4	110,4	110,2	109,4	109,5	109,9	109,8	109,8	0,3
Productie (volume gemiddelde dag)		101,2	104,2	94,5	105,9	108,2	91,7	109,5	107,2	110,5	102,5	101,5	-5,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		101,1	104,2	104,6	104,3	104,5	101,7						-0,3
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,6	3,4			3,3							
Uitgesproken faillissementen	1	26	40	10	8	7	10						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	9	9	2	2	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2000		2001			2000		2001		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	-2	3	0	0	-5	-5	7	0	-3	-13	-2
binnenlandse markt		3	-3	3	-6	0	-1	-5	9	-3	-5	-16	-3
buitenlandse markt		3	-4	-1	3	-1	-11	-9	-2	0	-7	-15	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-2	2	2	1	-4	-6	7	-8	-6	-10	-2
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	83,3	83,8	83,6	83,9	82,9	82,7					83,3
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	82	83	80	83	86	83	81					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	7	8	7	5	7	10					7
tekort aan arbeid	%	6	5	5	5	6	5	2					5
te geringe productiecapaciteit	%	4	2	3	2	1	2	2					2
overige belemmeringen	%	3	3	4	3	2	3	5					3
Orderpositie	⁴⁾	98,8	97,6	97,8	97,7	100,3	97,5	95,1	97,8	98,3	95,4	94,2	97,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-8	2	-3	-6	-14	-11	7	1	-12	-10	-8
orderpositie totaal		2	-4	4	3	-1	-8	-12	5	7	-14	-12	-4
orderpositie buitenland		0	-3	4	5	1	-2	-16	2	6	-18	-17	-3
productiecapaciteit		-3	7	4	8	8	9	1					7
voorraden gereed product		16	15	16	12	17	15	14	15	21	13	14	15
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-2	-4	-6	-1	-7	-5	-1					-4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	-5	5	0	-7	-9	-4					-5
buiten Europese Unie		1	-4	6	-3	-1	-6	-4					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	3	11	13	1	-2	-2					3
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	3	6	6	0	10	-3	5	10	-6	2	3
verkoopprijs komende 3 mnd		18	8	26	11	6	8	8	31	29	8	9	8
personeelssterkte komende 6 mnd		-2	-9	-3	10	-9	-18	-18					-9
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,7	-0,9	1,9	-1,2	-1,3	-2,1					-0,7

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Tabel 3.3

Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Textiel	17	2 186	2 280	581	529	585	521
w.v.							
Textielgarens	17.1	58	63	18	15	16	13
w.o.							
Tapijtgarens met tenminste 85 % synthetische vezels, n.o.v.k.	17.10.52.31	x	x	x	x	-	-
Textielweefsels	17.2	247	250	64	57	63	53
w.o.							
Stoffen van synthetische filamentgarens, excl. voor kleding, wandbekleding of woningtextiel	17.20.31.59	46	46	12	12	12	10
Stoffen voor vitrages, gordijnen, rolgordijnen e.d. van weefsels met tenminste 85 % synthetische vezels	17.20.32.14	22	25	7	6	7	.
Textielveredelingsdiensten	17.3	299	293	75	62	67	64
w.o.							
Verven van weefsels van katoen	17.30.22.30	24	22	6	5	6	5
Bedrukken van weefsels van katoen	17.30.30.30	106	106	28	22	x	x
Bedrukken van weefsels van kunstmatige filamentgarens en stapelvezels	17.30.30.60	27	28	6	7	.	.
Geconfectioneerde artikelen van textiel, excl. kleding	17.4	321	312	86	71	85	71
w.o.							
Vitrages, gordijnen, rolgordijnen en valletjes, gewezen	17.40.15.50	60	76	23	19	25	20
Dekbedden en andere textielwaren, niet gevuld met veren of dons, excl. slaapzakken en matrassen	17.40.24.99	37	35	8	7	7	.
Geconfectioneerde artikelen, zoals zwemgordels, -vesten, dweilen, vaatdoeken, vlaggen e.d. van brei- of haakwerk	17.40.25.90	45	53	14	13	17	11
Vloerkleden en tapijt	17.51	770	813	199	192	219	197
w.o.							
Gewezen tapijten, incl. handgeweven	17.51.12.00	46	46	12	10	10	x
Getufte tapijten, incl. tegels	17.51.13.00	652	691	168	165	190	168
Tapijten van vilt, incl. tegels, excl. gevlokt of getuft	17.51.14.30	x	60	x	13	.	.
Tapijten, excl. gewezen, geknoopt, getuft of van vilt	17.51.14.90	x	x	x	x	x	x
Koord, bindgaren, touw en netten	17.52	8	14	4	3	3	3
Gebonden textielvlies en artikelen van gebonden textielvlies, excl. kleding	17.53	228	266	70	66	63	58
Textielproducten nergens elders genoemd	17.54	153	176	44	40	48	40
w.o.							
Beklede weefsels	17.54.37.00	44	54	13	12	14	12
Gebreide en gehaakte stoffen	17.6	33	30	8	7	7	7
w.o.							
Brei- en haakwerk, a/h stuk, excl. poolbrei- en haakwerk en excl. gordijnen en vitrages van kunstmatige en synthetische vezels	17.60.12.90	x	x	x	x	x	x
Gebreide en gehaakte artikelen	17.7	68	63	14	16	14	15
w.o.							
Truien, jumpers, pullovers en slipovers voor dames of meisjes, van synthetische of kunstmatige vezels, excl. hemdtruien (sous-pulls)	17.72.10.72	40	x	x	x	x	x
Kleding; bont	18	394	399	97	97	71	73
w.v.							
Kleding van leer	18.1	x	x	x	x	.	.
Werkkleding	18.21	x	x	x	x	x	x
w.o.							
Werk- en bedrijfskleding voor heren/jongens, van katoen, excl. ensembles, jasjes, blazers, lange broeken en zgn. Amerikaanse overalls	18.21.30.11	13	x	x	x	-	-
Bovenkleding	18.22	136	143	30	39	.	.
w.o.							
Lange broeken voor heren/jongens, van weefsels van synthetische garens, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.24.46	19	18	3	6	-	-
Anoraks, blousons e.d., voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.31.21	x	x	x	x	x	x
Anoraks, blousons e.d., voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische of kunstmatige garens	18.22.31.25	x	x	x	x	.	.
Blazers en andere jasjes voor dames/meisjes, van textielweefsels, excl. van wol, fijn haar of katoen	18.22.33.39	3	4	1	1	.	.
Japonnen voor dames/meisjes, van katoenen weefsels	18.22.34.71	5	4	x	x	.	x
Japonnen voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.76	6	8	2	2	-	-

Tabel 3.3 (slot)
Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	1999	2000		2001		
			2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾	
<i>mln euro</i>							
Bovenkleding							
w.o. (vervolg)							
Rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.34.81	x	6	1	2	.	.
Rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.86	1	2		1	-	-
Lange broeken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen, excl. van denim of corduroy, ook excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.43	14	17	4	4	.	3
Lange broeken voor dames/meisjes, van synthetische weefsels, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.46	6	5	1	1	.	.
Onderkleding	18.23	102	96	28	21	21	19
w.o.							
Overhemden voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.11.10	2	x	x	x	x	x
Slips en onderbroeken voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.12.20	9	8	2	2	3	3
Blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.13.10	13	9	3	2	.	.
Slips en onderbroeken voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.14.20	25	25	8	5	5	5
Blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van synthetische/kunstmatige garens	18.23.23.15	5	3	1		.	.
T-shirts, borstrokken en onderhemden, van brei- of haakwerk, van katoen	18.23.30.30	15	14	x	x	x	x
Overige kleding en toebehoren n.e.g.	18.24	79	79	19	18	12	12
w.o.							
Babykleding van brei- of haakwerk	18.24.11.00	x	x	x	x	x	x
Zwemkleding voor dames/meisjes van brei- of haakwerk	18.24.12.50	13	x	x	x	.	.
Kledingtoebehoren zoals koppels, moffen, mouwbeschermers, etiketten, insignes, van gewezen stoffen, excl. zakdoeken, sjaals, dassen, handschoenen	18.24.23.93	18	16	4	4	3	3
Leder en lederwaren	19	244	245	57	60	64	.
w.v.							
Leder	19.1	108	98	24	22	.	.
w.o.							
Gesplit leder van runderen, met natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.50	x	x	x	x	.	.
Leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.70	x	x	x	x	.	x
Reiskoffers, handtassen e.d.; zadel- en tuigmakerswerk	19.2	21	18	4	5	.	.
w.o.							
Handtassen, incl. uitsluitend met schouderband	19.20.12.20	x	x	x	x	x	x
Kleinlederwaren die gewoonlijk in de zak of in de handtas worden meegedragen, zoals portefeuilles, etuis, kokers e.d.	19.20.12.30	7	6	1	1	1	1
Schoeisel	19.3	115	129	28	34	28	36
w.o.							
Wandelschoenen, bovendeele leder, voor heren, binnenzoolenlengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.51	34	37	8	10	10	.
Wandelschoenen, bovendeele leder, voor dames, binnenzoolenlengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.52	19	20	3	8	4	13

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Papier- en grafische industrie

De reële bruto toegevoegde waarde is in het derde kwartaal van 2001 bijna 3% kleiner ten opzichte van het derde kwartaal van 2000. In november 2001 is het volume van de gemiddelde dagproductie met 4,5% afgenomen ten opzichte van november 2000. Van november op december stijgt de bedrijvigheid en blijven de orderontvangsten stabiel. Wel is de bezettingsgraad in december hoger dan in september. De ondernemers verwachten voor het eerste kwartaal van 2002 een forse afname van de bedrijvigheid. Voor de eerste helft van 2002 verwachten ze een afname van het aantal werknemers in de branche.

Productie en importprijzen lager in november

Het volume van de bruto toegevoegde waarde is in het derde kwartaal van 2001 bijna 3% kleiner ten opzichte van het derde kwartaal van 2000. De in het begin van dit jaar ingezette daling zet hiermee door (zie grafiek). Het volume van de gemiddelde dagproductie neemt in november 2001 ten opzichte van november 2000 met 4,5% af. De totale omzet komt ruim 2% lager uit. De stijging van de afzetprijzen wordt kleiner en komt uit op 1%. Dit is volledig het gevolg van de binnenlandse prijsstijging van ruim 3%.

Gecorrigeerd voor de prijsontwikkeling komt het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 3% lager uit. De verbruiksprijzen dalen verder en wel met 3,5%. Deze daling is vooral het gevolg van de bijna 6% lagere importprijzen.

Bruto toegevoegde waarde Papier- en grafische industrie (volume jaarmutatatie)

Bedrijvigheid stijgt en bezettingsgraad hoog

De bedrijvigheid in de papier- en grafische industrie is in december 2001 gestegen ten opzichte van die in november, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. De bezettingsgraad neemt van september op december ook toe. De bezettingsgraad komt hiermee op een hoog niveau vergelijkbaar met het hoogste niveau van de afgelopen jaren.

De stijging van de bedrijvigheid lijkt vooral gevoed door een vermindering van het pessimisme onder de ondernemers. Want zowel de orderontvangsten als de voorraden gereed product blijven stabiel. Daarbij daalt de orderpositie nog enigszins met 1%. Het aandeel van de ondernemers dat aangeeft last te hebben van productiebelemmeringen is van

september op december met 18% fors afgenomen. Vooral onvoldoende vraag en een tekort aan arbeidskrachten worden minder vaak als productiebelemmering genoemd.

1. Papierindustrie

In november 2001 is de omzet met ruim 6% afgenomen ten opzichte van november 2000. Omdat de afzetprijzen met ruim 2% zijn gedaald, neemt het volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 4% af. Gunstig is de forse daling van de importprijzen met bijna 14%.

Uit de Conjunctuurtest van december 2001 blijkt dat de ondernemers de bedrijvigheid hebben verhoogd ten opzichte van de maand ervoor. De orderontvangsten zijn stabiel gebleven en de hoeveelheid werk in voorraad is toegenomen. Hierover zijn de ondernemers minder negatief dan in november. De ondernemers zien hun concurrentiepositie op de buitenlandse markt buiten de EU van september op december flink verbeteren. Ook de productiebelemmeringen nemen af. De bezettingsgraad van de installaties is in december nagenoeg gelijk aan september terwijl een daling verwacht mocht worden, gelet op het seizoen.

2. Grafische industrie

In november 2001 is de omzet 0,3% lager in vergelijking met een jaar eerder. De afzetprijzen stijgen en wel met ruim 3%. Het volume van de gemiddelde dagomzet neemt met ruim 3% af.

Uit de Conjunctuurtest van december 2001 blijkt dat de ondernemers de bedrijvigheid in de grafische industrie hebben verhoogd ten opzichte van november. De orderontvangsten zijn stabiel gebleven en de orderpositie is gedaald. Hierover zijn de ondernemers een stuk minder ontevreden.

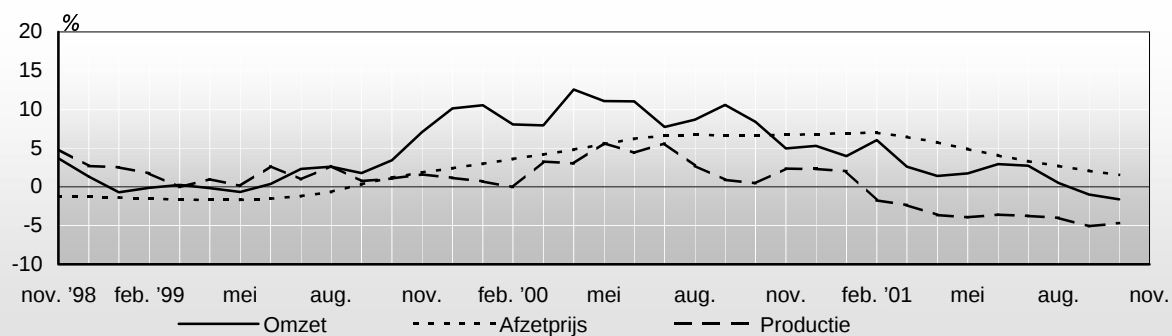
De bezettingsgraad van de productie-installaties neemt flink toe van september op december. De ondernemers rapporteren een flinke verbetering van de productieomstandigheden. Vooral onvoldoende vraag en een tekort aan arbeidskrachten worden minder vaak als productiebelemmering genoemd.

Verwachtingen

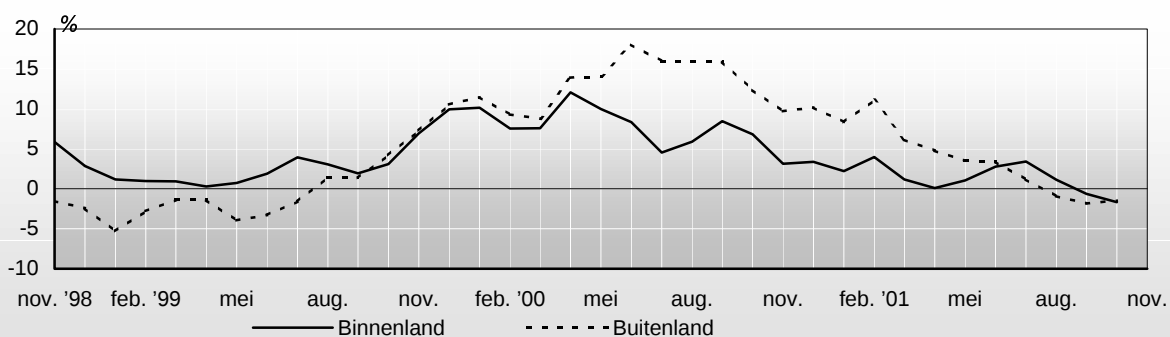
Ondernemers in de papier- en grafische industrie verwachten voor het eerste kwartaal van 2002 ondanks een fors lagere bedrijvigheid een stijgende buitenlandse afzet bij dalende verkoopprijzen. Tevens verwachten ze dat het aantal werknemers in de branche het eerste halfjaar van 2002 zal dalen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

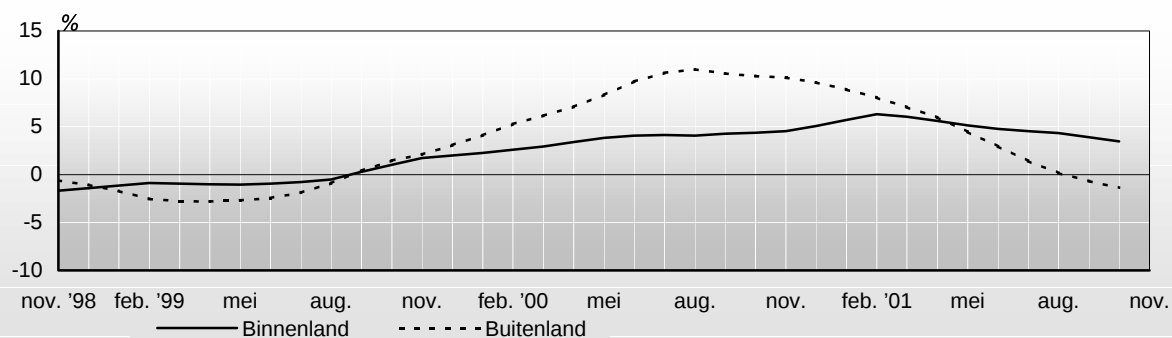
Omzet, afzetprijs en productie

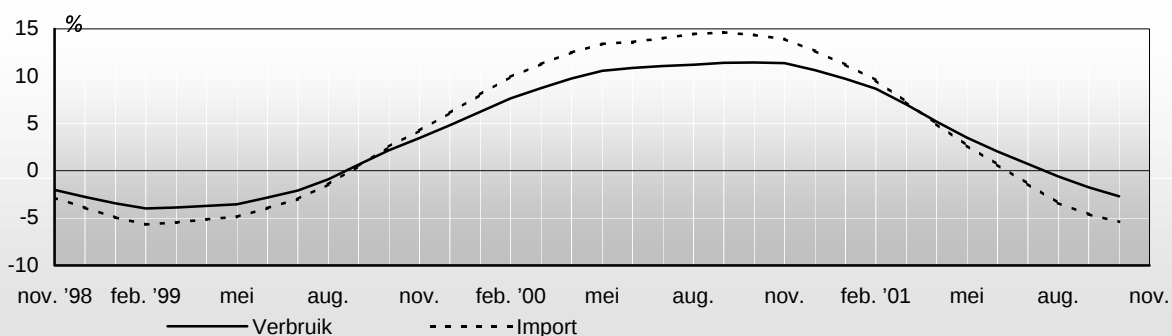
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Reingegevens. Papier- en grafische industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		113,4	122,3	119,8	131,9	125,0	120,1	133,4	136,7	123,5	135,7	133,4	-2,4
binnenland		112,6	119,7	115,7	129,0	122,6	116,7	128,6	132,6	120,3	130,8	130,0	-2,0
buitenland		115,6	129,4	130,4	139,7	131,4	129,2	146,0	147,4	131,9	148,5	142,6	-3,2
Ontvangen orders (waarde)		111,2	123,8	121,3	125,6	130,2	120,8	137,3	132,8	125,5	135,6	127,7	-3,8
binnenland		100,4	110,3	106,1	112,6	118,7	105,9	123,9	120,2	109,4	123,0	111,5	-7,2
buitenland		121,8	137,1	136,2	138,5	141,5	135,5	150,5	145,3	141,2	147,9	143,7	-1,1
Afzetprijs		95,8	101,2	102,1	103,4	105,3	104,9	103,4	103,4	104,8	104,7	104,5	1,0
binnenland		96,2	99,8	100,1	101,3	104,6	104,5	101,3	101,3	104,4	104,5	104,4	3,1
buitenland		95,1	103,4	105,4	106,9	106,5	105,6	106,6	106,9	105,3	105,1	104,7	-2,0
Verbruiksprijs		91,3	100,7	102,0	104,5	103,1	101,4	104,5	104,7	101,1	101,0	101,0	-3,5
import		90,9	102,7	104,8	107,3	104,0	101,2	107,2	107,5	100,8	100,8	101,1	-5,9
Productie (volume gemiddelde dag)		114,1	117,2	110,3	125,1	119,8	105,9	117,8	122,0	117,9	110,8	116,5	-4,5
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,2	117,3	112,6	124,2	115,9	109,4						-2,9
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,9	7,4			7,5							
Uitgesproken faillissementen	1	69	62	25	19	23	27						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	42	44	10	11	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid 2)	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2000		2001			2000		2001		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	3	-3	-1	1	8	2	-9	-24	2	2	3
binnenlandse markt		7	5	5	2	3	12	5	1	-17	6	8	5
buitenlandse markt		3	-6	-18	-9	-9	-2	-5	-20	-34	-4	-7	-6
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	9	14	-1	6	8	24	30	7	27	13	9
Bezettingsgraad 3)	%	85,3	87,3	86,0	86,5	86,9	87,0	88,6					87,3
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	76	76	76	81	72	67	85					76
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	14	4	12	16	19	10					14
tekort aan arbeid	%	10	7	12	3	9	12	2					7
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	0	0	2	0	2					1
overige belemmeringen	%	5	2	8	4	1	2	1					2
Orderpositie	4)	100,8	97,3	99,9	97,1	97,1	98,1	97,1	99,5	97,6	97,1	96,2	97,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-3	-17	-9	-13	-15	-15	-26	-11	-10	-30	-15	-17
orderpositie totaal		-1	-21	-4	-13	-19	-23	-27	-5	-8	-31	-20	-21
orderpositie buitenland		5	-22	-10	-17	-22	-24	-26	-8	-14	-33	-16	-22
productiecapaciteit		2	3	5	-1	5	8	0					3
voorraden gereed product		1	3	2	3	2	3	4	4	3	7	2	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	2	1	-12	-6	1	23					2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		5	-14	-2	-23	-27	-19	12					-14
buiten Europese Unie		4	1	6	2	-6	0	7					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		11	-11	5	-13	-16	-23	9					-11
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	11	-15	14	10	30	-9	-10	-40	-12	-26	11
verkoopprijs komende 3 mnd		20	-9	9	-12	-10	0	-14	10	0	-1	-21	-9
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	-4	1	12	-1	-10	-15					-4
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	-0,2	0,1	0,8	0,0	-0,8	-0,7					-0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 4.3

Industriële verkopen: papier en grafische producten

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Pulp, papier en kartonwaren	21	4 591	5 194	1 298	1 318	1 330	1 268
w.v.							
<i>Pulp</i>	21.11	x	x	x	x	x	x
<i>Papier en karton</i>	21.12	1 705	2 048	516	526	495	477
w.o.							
Houtvrij grafisch papier en karton, met max. 10% mechanische vezels, met een minimaal gewicht van 150 /m², ongestreken	21.12.14.50	60	67	18	15	18	13
Kraftpapier, ongestreken, met een gewicht van max. 150 g/m², excl. gecrept, geplisseerd of voor kraftliner of grote zakken	21.12.23.33	51	51	14	12	x	15
Papier en karton, vervaardigd uit oud papier, met een gewicht van minimaal 225 g/m², ongestreken, excl. testliner	21.12.30.85	337	398	100	104	98	92
Papier en karton, met een deklaag van kunststof, gebleekt, gewicht groter dan 150 g/m², excl. deklaag van kleefmiddelen	21.12.56.55	23	x	x	x	x	x
<i>Gegolfd papier en golfkarton en verpakkingsmateriaal van papier en karton</i>	21.21	1 423	1 527	380	391	413	395
w.o.							
Gegolfd papier en gegolfd karton, ook indien geperforeerd	21.21.11.00	119	146	37	39	41	38
Zakken van verpakkingspapier of -karton, met een bodembreedte van minder dan 40 cm, incl. puntzakken	21.21.12.50	40	39	10	x	x	x
Dozen van gegolfd papier of van gegolfd karton	21.21.13.00	430	494	122	125	136	129
Vouwdozen, van verpakkingskarton, excl. van gegolfd papier of karton	21.21.14.00	578	595	153	157	165	156
Verpakkingsmiddelen, incl. bussen, vaten en kernen van composietmat., zachte verpakkingsmidd. en hoezen voor grammofoonplaten, excl. vouwdozen, zakken	21.21.15.30	208	194	44	48	44	51
<i>Huishoudelijke en sanitaire papierwaren</i>	21.22	507	588	145	147	162	.
w.o.							
Toiletpapier	21.22.11.10	x	x	x	x	x	x
Keukenrollen, handdoeken van papier of cellulosewatten	21.22.11.35	x	x	x	x	x	x
Luiers, inlegluiers, onderleggers voor zieken, artikelen voor incontinentie van papier, cel	21.22.12.30	285	349	84	86	97	.
<i>Kantoorbenodigdheden van papier</i>	21.23	356	387	97	95	97	91
w.o.							
Enveloppen	21.23.12.30	186	190	46	44	48	41
Postbladen, briefkaarten en correspondentiekaarten van papier, excl. prentbriefkaarten	21.23.12.50	4	3	1	1	.	.
Assortimenten van papierwaren voor correspondentie in dozen	21.23.12.70	x	x	x	x	.	.
<i>Behangselpapier</i>	21.24	x	x	x	x	x	x
<i>Overige artikelen van papier en karton</i>	21.25	519	567	141	141	144	138
w.o.							
Bedrukte etiketten van papier of karton, zelfklevend	21.25.12.35	245	252	61	65	63	63
Klossen, hulzen en dergelijke opwindmiddelen van papier of karton, excl. voor het opwinden van textielgarens	21.25.14.30	28	33	8	8	8	7
Bierviltjes en andere artikelen van papier of karton, zoals kartonnen strippen voor kleerhangers, staafjes van papier voor mondstukken voor sigaretten	21.25.14.90	44	57	14	14	13	13
Drukwerk en opgenomen media	22	9 140	9 552	2 401	2 308	2 437	2 416
<i>Boeken, couranten en dergelijk drukwerk</i>	22.1	4 884	5 218	1 348	1 278	1 359	1 388
w.o.							
Het uitgeven van boeken, brochures en dergelijk drukwerk, in losse vellen	22.11.10.00	200	226	53	53	57	54
Het uitgeven van schoolboeken	22.11.20.10	238	280	63	152	68	151
Het uitgeven van kinderboeken, excl. prentenalbums, -boeken, teken- of kleurboeken	22.11.20.20	41	48	12	11	10	.
Het uitgeven van letterkundige boeken	22.11.20.30	27	40	10	10	.	.
Het uitgeven van sociale en menswetenschappelijke boeken	22.11.20.40	x	66	x	16	15	.
Het uitgeven van natuurwetenschappelijke en technologische boeken	22.11.20.50	56	51	12	14	.	x
Het uitgeven van boeken, brochures e.d .drukwerk, zoals telefoon- en adresboeken, telex- en telefaxgidsen, beroeps- en exportgidsen, fotoboeken en plaatwerken	22.11.20.60	261	278	90	62	69	67
Het uitgeven van dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.12.10.00	1 777	1 905	500	432	502	485
Het uitgeven van dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.13.10.00	2 033	2 113	552	477	564	.
Prentbriefkaarten en andere gedrukte briefkaarten	22.15.11.30	x	x	x	x	.	.
Gedrukte kaarten met persoonlijke wensen of mededelingen, al dan niet met enveloppe	22.15.11.50	25	x	x	x	.	.
Kalenders van alle soorten, gedrukt, inclusief kalenderblokken	22.15.13.50	x	x	x	x	x	x

Tabel 4.3 (slot)
Industriële verkopen: papier en grafische producten

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Drukkerijen en diensten in verband met drukkertijen	22.2	3 616	3 714	916	885	936	892
w.o.							
Drukken van dagbladen en tijdschriften, vier keer of meer per week verschijnend	22.21.10.00	113	132	34	33	39	32
Waardepapieren, w.o. nieuwe postzegels, gezegeld papier; cheques, bankbiljetten, aandelen e.d.	22.22.11.00	75	73	18	22	24	28
Handelscatalogi	22.22.12.30	97	100	24	26	17	26
Reclamedrukwerk zoals brochures, folders, reisgidsen, sales promotionmateriaal, excl. handelscatalogi	22.22.12.50	1 026	1 114	270	264	271	264
Ander drukwerk n.e.g., bijv. handelsformulieren, reisbiljetten, toegangskaarten, fotokopieën en familiedrukwerk, excl. kettingformulieren en reclamedrukwerk	22.22.13.00	451	438	105	105	110	111
Opbergmappen, mappen en banden, omslagen voor dossiers, van papier of karton	22.22.20.50	60	66	17	15	17	15
Onderleggers, boekomslagen en andere bedrukte papierwaren	22.22.20.90	4	4	1	1	.	.
Drukken van boeken, brochures (geen reclame), jaarverslagen e.d. drukwerk, prentenalbums, prenten-, teken- en kleurboeken, geschreven of gedrukte muziek	22.22.31.00	266	286	71	69	89	79
Drukken van kranten en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.22.32.20	726	718	184	163	172	148
Drukken van cartografische en topografische werken van alle soorten	22.22.32.30	1	1	x	x	x	x
Drukken van alle soorten kalenders, incl. kalenderblokken	22.22.32.50	13	14	2	3	1	3
Drukken van prenten, posters, gravures en foto's	22.22.32.70	14	15	4	3	4	4
Drukkerijen en diensten in verband met drukkertijen	22.2	3 616	3 714	916	885	936	892
w.o.							
Afwerken van boeken en dergelijke artikelen (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.10	88	94	24	23	24	.
Drukletters, clichés, drukplaten, drukcilinders en dergelijke	22.24.20.00	122	105	27	26	25	23
Reproductie van opgenomen media	22.3	640	620	138	145	143	135
w.o.							
Reproductie van magneetbanden voor geluid, breedte max. 4 mm	22.31.10.30	39	27	7	6	5	4
Reproductie van compact discs	22.31.10.70	387	389	82	89	78	79
Gereproduceerde magneetbanden voor video (breedte meer dan 6,5 mm)	22.32.10.50	x	x	x	x	.	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Het volume van de gemiddelde dagproductie in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt in november 2001 precies 2% hoger dan in november 2000. Zowel de omzet als de afzetprijzen liggen lager. De bedrijvigheid is van november op december afgenomen. Over de afgenomen orderontvangsten blijven de ondernemers somber. Voor het eerste kwartaal in 2002 verwachten de producenten een forse toename van de bedrijvigheid en een forse afname van de verkoopprijzen.

Omzet lager

In november 2001 ligt de omzet van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie 22% lager dan in november van 2000. Op de binnenlandse markt is de omzet zelfs met bijna 28% gedaald. Op de buitenlandse markt is de omzetsdaling minder groot en bedraagt ruim 19%. Deze forse omzetsdalingen worden grotendeels veroorzaakt door de lagere afzetprijzen in de branche.

De afzetprijs komt over dezelfde periode bijna 20% lager uit, terwijl de verbruiksprijs bijna 29% lager ligt. Doordat de verbruiksprijzen duidelijk sterker dalen dan de afzetprijzen verbetert de marge. Gecorrigeerd voor het prijseffect ligt in november 2001 het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 3% lager dan in november van 2000. Opvallend is de forse daling van 12% op de binnenlandse markt tegenover een stijging van bijna 2% op de buitenlandse markt. Dit kan verklaard worden door de relatief sterke omzetsdaling op de binnenlandse markt gecombineerd met een minder grote daling van de afzetprijzen.

Bedrijvigheid daalt opnieuw

Uit de Conjunctuurtest van december blijkt dat de bedrijvigheid in de branche gedaald is ten opzichte van die in november. Deze daling is sterker dan op grond van het seizoen verwacht mocht worden. In diezelfde periode is de bedrijvigheid in de kunststofverwerkende industrie bijzonder fors gedaald. In de chemische industrie is eveneens sprake van een daling van de bedrijvigheid.

Orderontvangst in de min

De orderontvangsten van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie in december 2001 zijn, zowel vanuit de buitenlandse als de binnenlandse markt, fors afgenomen ten opzichte van een maand eerder.

In de kunststofverwerkende industrie is er net als in oktober en november sprake van een zeer forse afname in de orderontvangsten. In de chemische industrie dalen de orderontvangsten ook. Dit heeft vooral te maken met de sterke teruggang van de orderontvangsten uit het buitenland. Op de binnen-

landse markt blijven de orderontvangsten in december 2001 vrijwel onveranderd ten opzichte van de maand daarvoor.

De ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie hebben hun oordeel over de hun orderontvangsten in december niet bijgesteld ten opzichte van november. Dit betekent dat ze hierover nog steeds verre van tevreden zijn.

Voor de branche in zijn geheel geldt dat de voorraden gereed product van november op december zijn toegenomen. Dit heeft te maken met de sterk toegenomen voorraden in de chemische industrie. In de kunststofverwerkende industrie zijn deze voorraden namelijk afgenomen. Eveneens zijn er minder ondernemers in deze sector die de voorraden als te groot beoordelen, gelet op de verwachte afzet.

In december 2001 blijft de concurrentiepositie stabiel ten opzichte van september en is de bezettingsgraad 1% gedaald.

Ontevredenheid over afzet blijft

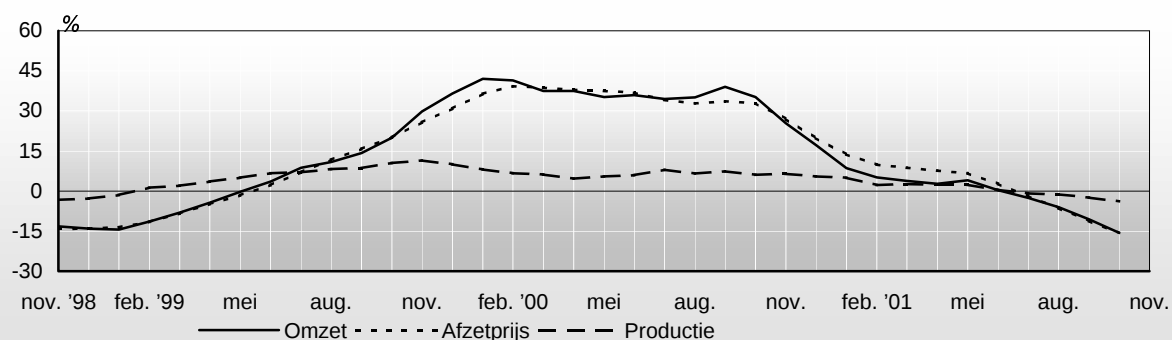
De ontevredenheid over de hoeveelheid werk in voorraad is in december ten opzichte van november niet veranderd. Dit is niet zo vreemd aangezien de index van de orderpositie met circa 1%-punt daalt. Bij de producenten in de kunststofverwerkende industrie is het pessimisme in december afgenomen, maar de ondernemers zijn nog steeds zeer ontevreden. De ondernemers in de chemische industrie zijn in december nog wel pessimistisch over de afzet, maar deze stemming verslechtert zich niet verder.

Verwachtingen

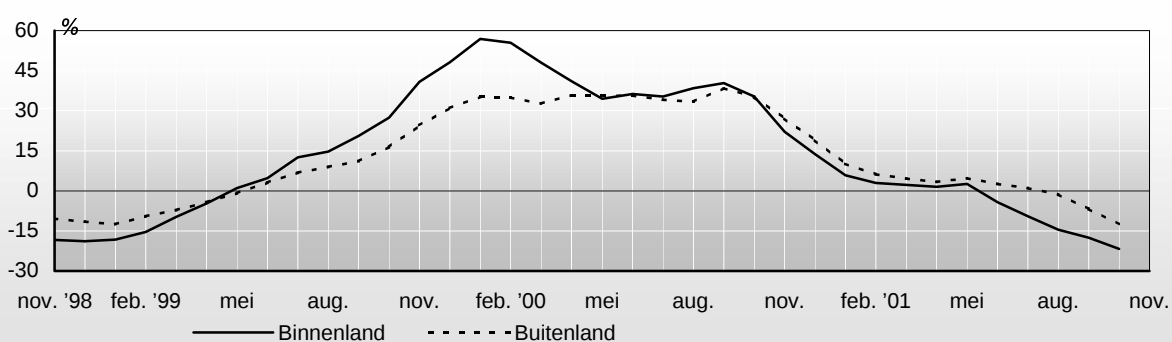
Voor het eerste kwartaal in 2002 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie een forse toename in de bedrijvigheid en lagere verkoopprijzen. De ondernemers in de branche verwachten verder voor het eerste halfjaar in 2002 geen productiebelemmeringen meer door een tekort aan arbeid. Met name in de kunststofverwerkende industrie lijkt dit in de genoemde periode geen productiebelemmering meer te vormen. Dit komt mede doordat er een daling optreedt van 1,3% in de personeelssterkte.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

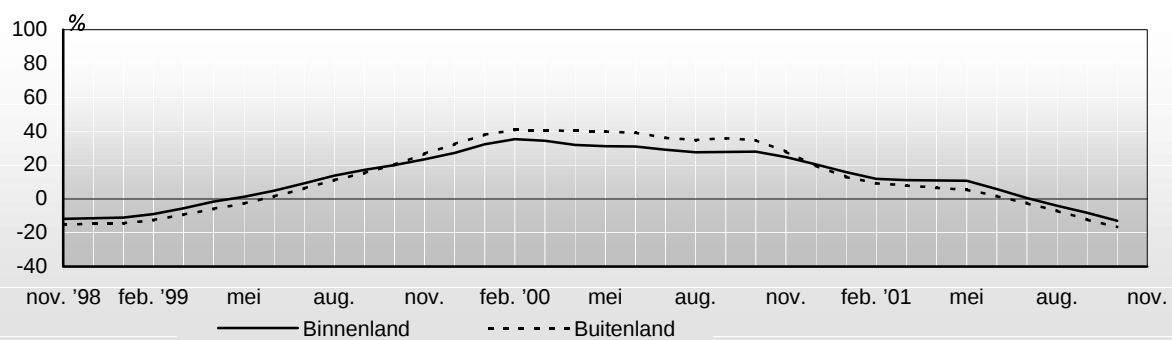
Omzet, afzetprijs en productie

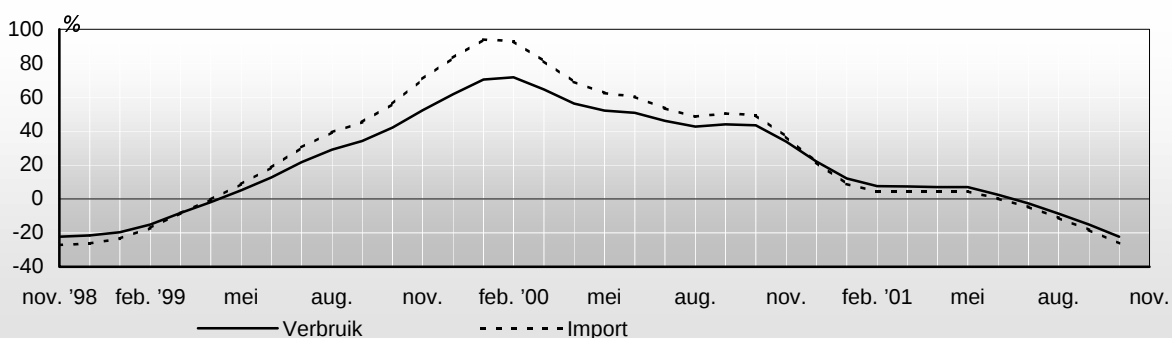
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Reingegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie													
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													
													%
Omzet (waarde)		120,7	161,2	166,3	171,2	162,8	156,0	184,5	180,5	156,8	158,0	140,9	-22,0
binnenland		121,1	164,6	173,7	173,6	160,4	148,1	188,2	179,7	151,4	152,1	130,4	-27,5
buitenland		120,5	159,6	162,5	170,0	164,1	160,0	182,7	181,0	159,5	161,0	146,2	-19,2
Afzetprijs		104,9	140,3	145,1	150,3	145,8	135,8	153,9	153,0	136,3	127,6	122,6	-19,9
binnenland		108,0	139,7	144,0	150,0	149,2	138,0	151,6	151,9	138,9	129,8	125,3	-17,5
buitenland		103,8	140,5	145,6	150,4	144,6	135,0	154,6	153,4	135,4	126,8	121,7	-20,7
Verbruiksprijs		112,4	166,1	173,0	181,1	168,9	157,5	186,8	191,4	156,5	143,8	136,0	-28,9
import		116,0	180,9	189,2	197,6	179,4	167,5	206,0	212,5	165,8	150,9	140,9	-33,7
Productie (volume gemiddelde dag)		106,3	113,1	111,3	112,8	118,7	110,0	117,5	116,9	116,9	111,7	110,4	-5,5
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		106,3	113,0	113,3	114,3	119,2	112,4						-0,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,2	2,0			2,0							
Uitgesproken faillissementen	1	25	28	6	6	8	8						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	823	847	219	218	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.	
		2000	2001	2000		2001			2000		2001		laatste 12 mnd.	
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.		
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-7	1	5	-8	-9	-16	0	-14	-15	-19	-7	
binnenlandse markt		5	-9	-8	5	4	-18	-26	-13	-39	-28	-18	-9	
buitenlandse markt		6	-6	4	3	-13	-5	-9	2	-3	-7	-19	-6	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-4	1	7	-13	0	-10	-4	-10	-16	-8	-4	
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,9	84,7	85,0	85,6	85,1	84,8	83,5					84,7	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	79	81	83	85	82	76	80					81	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	5	14	4	8	13	19	16					14	
tekort aan arbeid	%	6	3	4	3	3	3	1					3	
te geringe productiecapaciteit	%	4	0	4	0	0	0	0					0	
overige belemmeringen	%	7	3	5	4	2	2	3					3	
Orderpositie	⁴⁾	100,0	97,5	100,5	100,1	98,2	96,5	95,1	100,6	100,5	95,7	94,4	97,5	
Beoordelingen:														
orderontvangst		1	-11	-1	-5	-12	-15	-14	0	-2	-15	-14	-11	
orderpositie totaal		5	-9	7	-1	-11	-12	-12	6	7	-12	-12	-9	
orderpositie buitenland		8	-9	7	-1	-10	-12	-11	9	3	-11	-13	-9	
productiecapaciteit		-6	7	-5	2	5	8	14					7	
voorraden gereed product		-3	6	-3	5	6	7	6	-5	-2	7	4	6	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		-5	-5	1	-7	-4	-6	-4					-5	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		3	-4	9	0	-9	-5	-1					-4	
buiten Europese Unie		5	-4	7	2	-6	-11	-2					-4	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		13	2	13	2	-5	-1	12					2	
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	5	5	6	1	6	7	4	10	-2	20	5	
verkoopprijs komende 3 mnd		19	-7	19	8	-12	-11	-11	22	18	-4	-17	-7	
personeelssterkte komende 6 mnd		0	-4	1	1	-1	-9	-8					-4	
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,4	-0,3	-0,2	0,3	-0,3	-0,5	-0,8					-0,3	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 5.3

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	1999	2000	2001		2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Chemische producten en synthetische of kunstmatige vezels	24	25 416	31 349	7 681	8 033	8 048	7 665
w.v.							
Industriële gassen	24.11	181	226	54	61	x	x
Kleurstoffen en pigmenten	24.12	354	377	103	90	91	78
w.o.							
Kleur- en verfstoffen, preparaten en luminoforen (excl. op basis van titaanoxide, of chroom- of cadmiumverbindingen)	24.12.24.70	79	80	23	17	21	21
Overige anorganische chemische basisproducten	24.13	909	930	232	230	262	220
w.o.							
Fosforzuur en polyfosforzuren	24.13.14.55	106	x	x	x	x	x
Overige organische chemische basisproducten	24.14	6 344	9 659	2 227	2 592	2 426	2 283
w.o.							
Cycloalkanen, cycloalkanen en cycloterpenen, excl. cyclohexaan	24.14.12.15	55	55	13	13	17	.
Benzeen	24.14.12.23	190	367	72	108	89	79
Esters van azijnzuur, excl. ethyl- en vinylacetaat	24.14.32.19	27	33	9	8	9	.
Mono-, di-, trichloorazijnzuur, propionzuur, boterzuur, valeriaanzuur en zouten of esters daarvan	24.14.32.20	62	67	x	16	20	20
Verzadigde eenw. acyclische carbonzuren, incl. zouten en esters daarvan, excl. miere-, azijn-, propion-, boter-, valeriaan-, palmitine -, stearinezuur	24.14.32.80	x	67	23	7	.	.
Carbonzuren met andere zuurstofhoudende groepen en derivaten daarvan, excl. citroenzuur en derivaten daarvan	24.14.34.75	105	130	29	35	.	.
Aminoverbindingen met zuurstofhoudende groepen, excl. aminoalcoholen, lysine en glutaminezuur	24.14.42.90	127	127	31	32	29	28
Acyclische ethers en halogeen-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diethylether	24.14.63.19	x	x	x	x	x	.
2,2'-oxydiethanol (diethyleenglycol)	24.14.63.33	29	53	11	x	17	12
Etheralcoholen en halogeen-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diethyleenglycol	24.14.63.39	123	148	37	36	40	40
Olie en andere olieproducten, uit de distillatie van steenkoolteer, excl. benzol, toluol, xylol, naftaleen, creosootolie en mengsels van aromaten	24.14.73.67	51	68	x	x	18	18
Kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	24.15	811	1 079	257	271	241	265
w.o.							
Ammoniak, watervrij (100% N)	24.15.10.75	118	208	56	57	43	41
Meststoffen van dierlijke of van plantaardige oorsprong	24.15.60.00	x	-	-	-	-	-
Meststoffen met stikstof, fosfor en kalium, met meer dan 10 gewichtpercenten stikstof (100% effectieve stof)	24.15.80.23	104	114	21	21	.	.
Kunststoffen in primaire vormen	24.16	5 994	7 566	1 860	1 891	1 915	1 816
w.o.							
Copolymeren van styreen en acrylonitril (SAN), in primaire vormen	24.16.20.50	x	x	x	x	x	x
Copolymeren van acrylonitril, butadien en styreen (ABS), in primaire vormen	24.16.20.70	178	196	48	47	46	45
Polymeren van styreen, in primaire vormen, excl. polystyreen, SAN en ABS	24.16.20.90	176	176	38	44	51	55
Polyethyleenglycolen en andere polyetheralcoholen, in primaire vormen	24.16.40.15	370	384	92	96	105	121
Verzadigde polyesters n.e.g., in primaire vormen	24.16.40.90	269	304	78	71	65	.
Acrylpolymeren, in primaire vormen, excl. polymethylmethacrylaat	24.16.53.90	204	236	61	61	68	62
Polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12, in primaire vormen	24.16.54.50	225	x	x	x	x	.
Polyamiden in primaire vormen, excl. polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12	24.16.54.90	91	78	17	x	x	x
Polyurethanen, in primaire vormen	24.16.56.70	x	x	x	x	x	x
Synthetische rubber in primaire vormen	24.17	179	x	x	x	x	x
Verdelingsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw	24.2	206	203	65	43	54	.
Verf, vemis e.d., drukinkt en mastiek	24.3	1 654	1 646	429	409	433	387
w.o.							
Verf en vernis, op basis van acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.50	180	194	51	47	46	42
Verf en vernis, op basis van andere synthetische polymeren dan acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.70	45	30	7	8	9	8
Verf en vernis oplossingen van polyesters met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.29	252	225	57	57	62	53
Verf en vernis oplossingen van acryl- of vinylpolymeren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.50	73	30	8	8	8	.
Verf en vernis oplossingen op basis van synth. polymeren met max. 50 gew.% oplosmiddel, niet-waterige systemen, excl. van acryl- of vinylpolymeren	24.30.12.90	223	246	65	62	67	55
Bereide pigmenten, opacificeermiddelen en verfstoffen (bijv. voor keramiek)	24.30.21.30	59	57	16	14	15	16
Zwarte drukinkt	24.30.24.50	20	20	5	6	7	6
Drukinkt, excl. zwarte drukinkt	24.30.24.70	196	219	56	53	54	52

Tabel 5.3 (vervolg)

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	1999	2000	2001		2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Farmaceutische grondstoffen</i>	24.41	593	677	167	181	183	.
<i>Farmaceutische producten</i>	24.42	4 172	4 484	1 139	1 104	1 260	1 190
w.o.							
Geneesmiddelen met penicillinen of streptomycinen in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.60	72	62	14	12	.	.
Geneesmiddelen met andere antibiotica dan penicillinen of streptomycinen, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.80	41	40	10	9	9	.
Geneesmiddelen zonder antibiotica met hormonen uit de bijnierschors, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.12.70	x	37	11	9	.	.
Geneesmiddelen, niet op basis van penicillinen, hormonen, antibiotica, alkaloiden of (pro)vitaminen, o.v.k.	24.42.13.80	x	x	x	x	x	x
Vaccins voor mensen	24.42.21.40	97	x	x	x	x	x
<i>Glycerol, zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen</i>	24.51	713	695	174	180	.	.
w.o.							
Niet-ionische organische tensioactieve producten, excl. zeep	24.51.20.50	53	x	x	x	.	.
Was- en reinigingsmiddelen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.50	183	155	38	43	.	.
Was- en reinigingsmiddelen, n.o.v.k.	24.51.32.70	75	73	20	18	.	.
Preparaten voor het parfumeren van of het neutraliseren van geuren in vertrekken	24.51.41.00	44	37	9	8	.	.
<i>Parfums en cosmetische artikelen</i>	24.52	250	264	67	68	.	.
w.o.							
Schoonheids- en verzorgingsmiddelen, excl. voor het opmaken van lippen en ogen, de verzorging van handen of voeten, poeder voor cosmetisch gebruik	24.52.15.00	51	44	13	10	.	.
Haarshampoo	24.52.16.30	15	19	5	5	.	.
Haarverzorgingsmiddelen, excl. shampoo, lak, preparaten voor het permanent-haargolven of ontkrullen	24.52.17.00	29	32	7	9	x	x
<i>Kruit en springstoffen</i>	24.61	x	x	x	x	x	x
<i>Lijm en gelatine</i>	24.62	239	255	65	63	69	63
w.o.							
Lijmen opgemaakt voor de verkoop in het klein; kleefmiddel opgemaakt voor de verkoop in het klein in verp. max. 1kg	24.62.10.70	-	-	-	-	-	-
Lijm, excl. op basis van caseïne, caseïnaten, albuminen, albuminaten, gelatine, beenderen of zetmeel	24.62.10.95	144	155	38	41	40	37
<i>Etherische oliën</i>	24.63	374	385	102	98	106	110
w.o.							
Mengsels van reukstoffen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	24.63.10.75	270	276	75	72	74	72
<i>Fotochemische producten</i>	24.64	822	882	233	241	214	256
w.o.							
Fotografische film en film voor direct-klaar fotografie, op rollen, lichtgevoelig en onbelicht	24.64.11.50	x	x	x	x	x	x
<i>Informatiedragers waarop niets is opgenomen</i>	24.65	x	x	x	x	.	.
<i>Andere chemische producten, niet eerder genoemd</i>	24.66	1 072	1 179	302	291	302	292
w.o.							
Reageermiddelen van gemengde samenstelling, voor diagnose of laboratorium, incl. geïmpregneerd of bekleed papier	24.66.42.10	47	41	x	9	x	x
Reactie-initiatoren, -versnellers en katalytische preparaten, n.e.g.	24.66.46.60	174	191	x	x	53	x
Chemische producten en preparaten n.e.g., zoals niet-gedoopt lithium, mengsels van aminen uit gedimeriseerde vetzuren met een mol gew. >520 en <=550	24.66.48.90	-	-	-	-	-	-
Producten van rubber of kunststof	25	4 498	4 776	1 240	1 152	1 217	1 118
w.v.							
<i>Producten van rubber</i>	25.1	440	475	117	115	109	110
w.o.							
Gegoten artikelen van niet-geharde ge vulcaniseerde rubber, excl. voor motorvoertuigen	25.13.73.60	53	63	16	15	.	.
<i>Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof</i>	25.21	1 751	1 894	500	459	482	438
w.o.							
Stijve buizen en slangen, van polyethyleen	25.21.21.53	68	85	24	23	20	15
Stijve buizen en slangen, van polyvinylchloride	25.21.21.57	133	178	47	45	.	37
Niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, verkregen door herschikking of additie, zonder hulpstukken	25.21.22.35	x	x	x	x	x	x

Tabel 5.3 (slot)

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof							
w.o. (vervolg)							
Niet-stijve buizen en slangen van kunststof, versterkt of op andere wijze gecombineerd met andere stoffen, excl. flexibele met drukweerstand minder dan 27,6 MPa	25.21.22.50	43	48	12	11	.	.
Hulpstukken voor buizen en slangen, van kunststof	25.21.22.70	141	139	38	33	33	31
Platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., niet versterkt met andere stoffen, van polyethyleen, dikte max. 0,1 mm, niet vezelversterkt	25.21.30.10	225	254	64	61	57	54
Platen, foliën e.d. van polyurethanen met celstructuur	25.21.41.50	155	147	39	36	37	33
Platen, foliën e.d. van kunststoffen, met celstructuur, excl. van polystyreen, polyvinylchloride, polyurethanen of geregenereerde cellulose	25.21.41.80	90	94	24	23	28	26
Platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., versterkt of gecombineerd, excl. van polymerisatieproducten door herschikking, condensatie of additie	25.21.42.80	55	56	16	14	14	14
Verpakkingsmateriaal van kunststof	25.22	859	920	236	226	239	228
w.o.							
Vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van polyethyleen	25.22.11.00	212	238	61	57	62	62
Vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van kunststof, excl. van polyethyleen	25.22.12.00	37	54	13	12	13	12
Dozen, bakken, kisten en dergelijke artikelen van kunststof	25.22.13.00	232	240	64	59	68	59
Flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, max. 2 l	25.22.14.50	99	106	28	28	.	33
Flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, meer dan 2 l	25.22.14.70	28	22	x	x	6	5
Stoppen, deksels en andere sluitingen, van kunststof	25.22.15.27	41	44	11	11	10	10
Vaten, containers of pallets voor vervoer, opslag of verpakking, van kunststof	25.22.15.40	203	210	51	52	48	46
Kunststofartikelen voor de bouw	25.23	451	489	128	115	132	125
w.o.							
Bidets, closetpotten, stortbakken en dergelijke sanitaire artikelen, van kunststof	25.23.12.90	x	x	x	7	x	x
Garnituren, beslag en coating van kunststof, om blijvend te worden bevestigd in of op deuren, vensters, trappen, muren en andere delen voor gebouwen	25.23.15.50	36	39	10	9	9	9
Uitrustingsstukken van kunststof voor gebouwen, zoals kabelgoten of rawl- en andere pluggen, excl. garnituren en beslag	25.23.15.90	53	41	10	13	13	15
Geprefabriceerde bouwwerken van kunststof	25.23.20.00	50	37	9	9	12	11
Overige producten van kunststof	25.24	998	997	259	236	254	217
w.o.							
Tafelkleden, bakjes voor levensmiddelen en ander keuken- en tafelgerei van kunststof	25.24.23.20	89	104	28	27	30	21
Huishoudelijke en toiletartikelen van kunststof, excl. van geregenereerde cellulose, ook excl. keuken- of tafelgerei	25.24.23.70	87	69	18	16	16	15
Artikelen van kunststof en van fysisch gewijzigde natuurlijke harsen, niet uit vellen, excl. kleding (toebereiden), beslag voor meubelen, beeldjes, schoolbehoeften	25.24.28.70	376	357	89	83	86	69
Onderdelen van kunststof voor optische, fotografische, cinematografische, medische, chirurgische apparaten of voor meet- en precisietoestellen	25.24.90.97	26	24	7	5	5	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Voor het eerst sinds 1993 daalt het volume van de bruto toegevoegde waarde. Het productievolume en het omzetvolume dalen in november en ook de orderontvangst is lager. In december loopt de bedrijvigheid niet verder terug en stijgt de orderontvangst enigszins. De ondernemers zijn over de gang van zaken niet tevreden. Voor het eerste kwartaal van 2002 zijn de verwachtingen van de ondernemers gematigd.

Volume bruto toegevoegde waarde daalt

In het derde kwartaal van 2001 daalt het volume van de bruto toegevoegde waarde van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie met 4% ten opzichte van het derde kwartaal van 2000. Dit is voor het eerst sinds 1993 dat het volume van de bruto toegevoegde waarde afneemt. In het eerste en tweede kwartaal van 2001 was de groei van 1% à 1,5% ook al fors lager dan een jaar eerder. Voor het gehele jaar 2000 bedroeg de groei nog bijna 7% en in de eerste negen maanden lag de toename nog zelfs iets hierboven. Deze branche was daarmee koploper binnen de industrie. Over de eerste negen maanden van 2001 is de groei omgeslagen in een daling van 0,5%. Ook voor de totale industrie geldt voor deze periode een afname in gelijke orde van grootte.

Productievolume neemt af

Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt in november 2001 met ruim 9% vergeleken met november het jaar daarvoor. Ook in oktober was al sprake van een forse daling. En net als in oktober is de daling van het volume van de gemiddelde dagproductie in deze branche het grootste binnen de industrie. Voor de periode januari tot en met november van 2001 betekent dit een afname van ongeveer anderhalf procent ten opzichte van dezelfde periode in 2000.

Omzet en orderontvangst dalen

Vergeleken met november 2000 daalt de omzet van deze branche in november 2001 met bijna 9%. Deze daling doet zich op zowel de binnenlandse als de buitenlandse markt in nagenoeg gelijke mate voor. Rekening houdend met de afzetprijzen daalt het volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 8%. Op de binnenlandse markt is de daling met ruim 8% iets groter dan die van ruim 7% op de exportmarkten. In de eerste elf maanden van 2001 ligt het totale volume van de gemiddelde dagomzet met nog geen 1% nauwelijks hoger dan in dezelfde periode het jaar daarvoor. In 2000 was nog sprake van een toename van bijna 7%. Ook in november 2001 is de waarde van de orderontvangst weer lager dan in dezelfde maand een jaar eerder. Vooral de orderontvangst uit het buitenland neemt met bijna 18% fors af. De orderontvangst uit Nederland daalt minder sterk maar is toch nog bijna 7% lager dan in november 2000. Voor de orderontvangst betekent dit een teruggang van ruim 13%.

Bedrijvigheid stabiel bij iets hogere orders

De bedrijvigheid loopt in december 2001 niet verder terug en stabiliseert zich op het peil van november. Bovendien stijgt de waarde van de totale orderontvangst enigszins. Dit komt met name door de toename van de orderontvangst uit het buitenland, want de orderontvangst uit eigen land neemt licht af. Door de lichte toename van de orderontvangst bij een gelijk gebleven bedrijvigheid kan de index van de orderpositie weer iets oplopen. Desondanks zijn de ondernemers over de orderpositie niet beter te spreken dan in november en over de orderontvangst zijn ze zelfs negatiever.

Bezettingsgraad nagenoeg gelijk

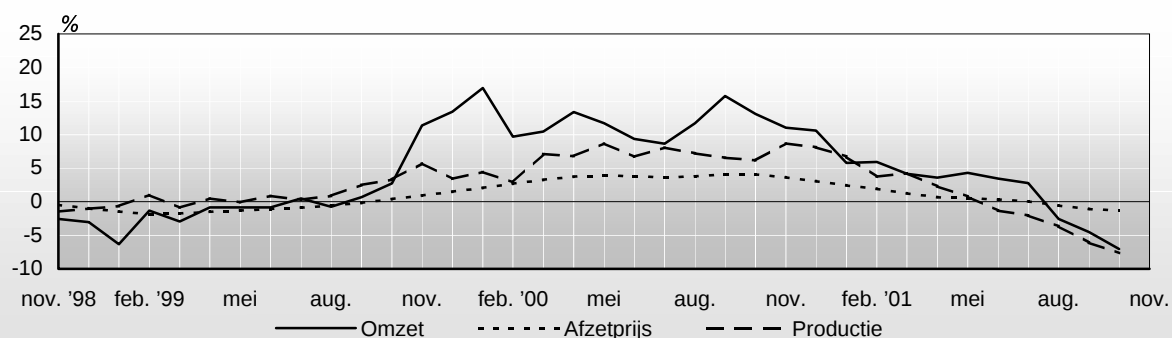
De bezettingsgraad van de productie-installaties is in december 2001 nauwelijks lager dan in september. Van een tekort aan productiecapaciteit is geen sprake. Per saldo geeft zelfs een op de tien ondernemers aan dat er overcapaciteit is, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling. Tekort aan arbeidskrachten is nauwelijks meer een issue. Het percentage producenten dat dit meldt is gedaald van 11% in december 2000 tot 2% in december 2001. Wel meldt 16% van de fabrikanten productiebelemmeringen te ondervinden als gevolg van onvoldoende vraag. In september was dit 14% en in juni "slechts" 10%.

Waren de ondernemers in september nog van mening dat hun concurrentiepositie op de exportmarkten gelijk was gebleven, nu in december 2001 melden ze een lichte verslechtering van hun concurrentiepositie op de buitenlandse markt. Op de binnenlandse markt is hun concurrentiepositie gelijk gebleven, vinden ze.

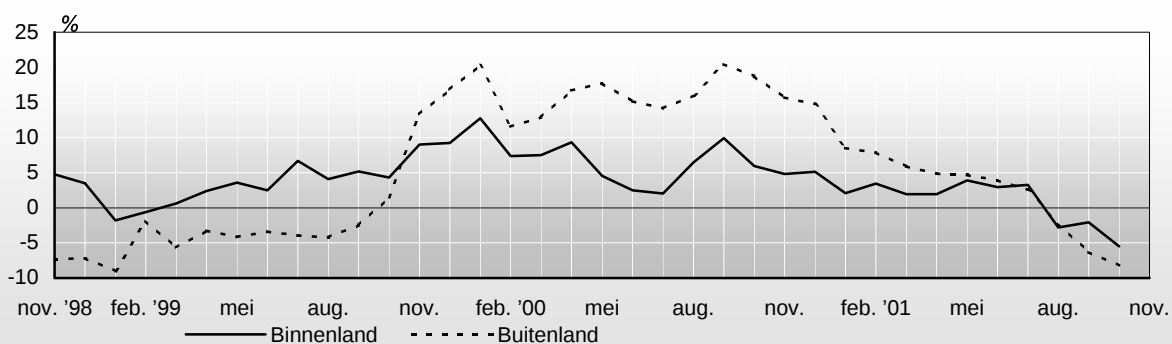
Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 2002 zijn de verwachtingen van de ondernemers niet echt gunstig te noemen. De producenten voorzien dat de bedrijvigheid zich stabiliseert op het huidige niveau. Daarnaast zijn ze van mening dat de buitenlandse afzet nog enigszins zal dalen. Ook geeft per saldo een op de vijf ondernemers aan een daling in het personeelsbestand te verwachten in de eerste helft van 2002. Verder voorzien ze een stijging van de afzetprijzen in het eerste kwartaal.

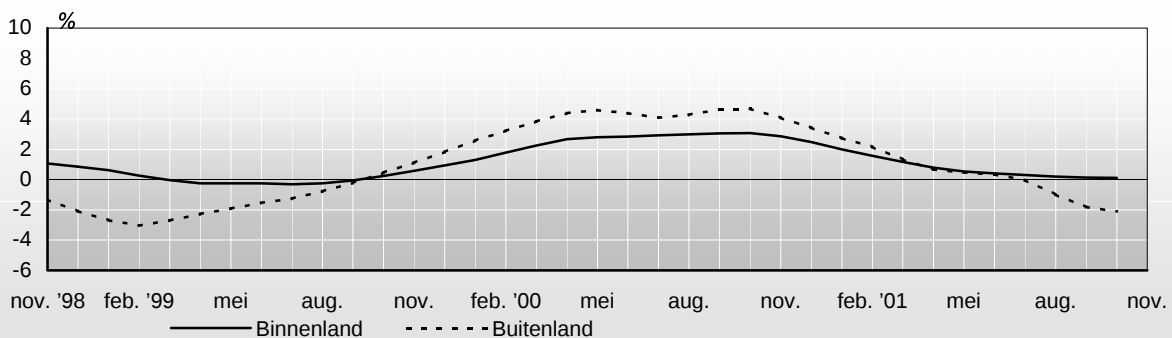
Omzet, afzetprijs en productie

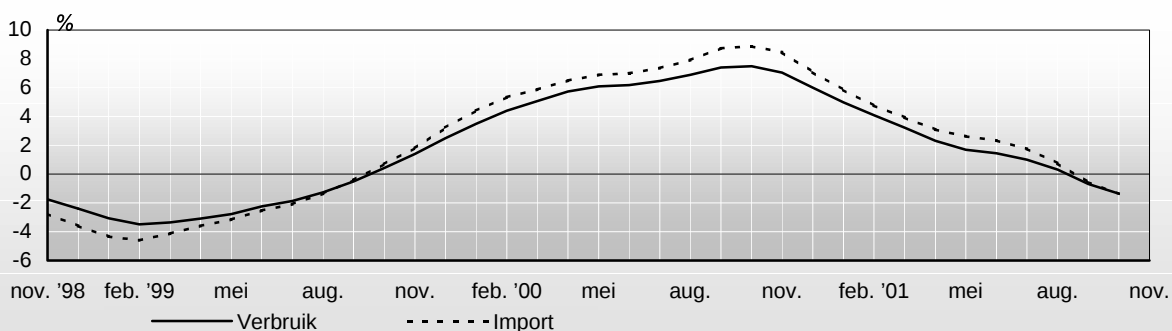
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Rekengegevens: metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		126,6	139,8	130,4	160,8	145,0	126,4	149,9	164,0	136,6	145,1	149,6	-8,8
binnenland		132,7	139,2	130,6	154,3	144,5	126,3	147,9	158,4	135,1	150,8	144,9	-8,5
buitenland		122,0	140,3	130,3	165,5	145,3	126,5	151,4	168,1	137,7	141,0	153,1	-9,0
Ontvangen orders (waarde)		124,5	140,0	132,9	153,6	132,4	121,1	145,0	156,0	126,6	131,8	135,4	-13,2
binnenland		125,8	134,4	127,4	143,1	133,5	121,3	140,2	145,9	132,3	142,9	136,1	-6,7
buitenland		123,5	144,3	136,9	161,5	131,6	120,9	148,7	163,6	122,4	123,5	134,8	-17,6
Afzetprijs		102,2	105,8	106,5	106,6	106,4	105,9	107,0	106,9	105,6	105,4	105,6	-1,2
binnenland		103,6	106,3	106,8	106,9	106,9	107,0	106,9	107,0	107,0	107,1	107,1	0,0
buitenland		101,4	105,5	106,3	106,5	106,1	105,2	107,0	106,7	104,8	104,5	104,7	-1,9
Verbruiksprijs		100,4	106,6	107,5	108,8	107,8	107,8	109,0	109,0	107,6	107,0	107,1	-1,8
import		99,7	106,8	107,8	109,6	108,9	108,6	109,9	109,8	108,2	107,7	107,9	-1,8
Productie (volume gemiddelde dag)		112,2	119,9	110,0	126,2	127,8	106,0	122,6	127,0	120,0	109,3	115,1	-9,4
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		112,1	119,9	114,2	125,7	119,6	109,6						-4,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,0	17,3			17,9							
Uitgesproken faillissementen	1	146	176	40	45	38	59						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	194	194	45	50	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid 2)	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2000		2001			2000		2001		
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-5	3	-2	-2	-12	-3	-2	0	-10	4	-5
binnenlandse markt		4	-3	1	-2	3	-6	-9	1	-6	-11	-7	-3
buitenlandse markt		6	-6	3	-4	-6	-16	1	-4	1	-10	11	-6
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-3	3	2	0	-7	-5	9	-4	-7	-2	-3
Bezettingsgraad 3)	%	82,8	82,6	83,1	83,7	83,5	81,6	81,5					82,6
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	79	80	79	81	82	79	79					80
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	12	4	8	10	14	16					12
tekort aan arbeid	%	10	4	11	6	5	4	2					4
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	2	2	1	1	1					1
overige belemmeringen	%	4	2	4	3	2	2	2					2
Orderpositie	4)	100,5	94,9	100,9	99,9	96,4	92,3	91,0	101,1	101,0	89,8	92,0	94,9
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-11	1	-6	-8	-13	-19	1	2	-19	-22	-11
orderpositie totaal		8	-7	8	3	-5	-7	-18	8	6	-19	-20	-7
orderpositie buitenland		10	-7	9	3	-5	-7	-17	9	5	-17	-22	-7
productiecapaciteit		-2	6	-3	0	4	8	10					6
voorraden gereed product		2	7	4	4	7	7	9	4	3	8	9	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	0	3	0	2	-4	2					0
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		2	1	1	-3	8	2	-4					1
buiten Europese Unie		5	-1	8	-2	5	0	-5					-1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-5	7	2	-5	-8	-7					-5
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	0	4	7	2	-3	-7	2	6	-7	-3	0
verkoopprijs komende 3 mnd		8	2	10	3	2	-1	2	9	11	2	8	2
personeelssterkte komende 6 mnd		6	-11	3	2	-8	-19	-19					-11
toe- of afname personeelssterkte	%	0,5	-1,0	0,4	0,8	-0,7	-2,2	-1,8					-1,0

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 6.3

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000			2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Metalen in primaire vorm en metaalproducten uit eerste verwerking w.o.	27	.	.	.	.	.	.
Buizen en hulpstukken (fittings) van gietijzer	27.21	x	x	x	x	x	x
Buizen en hulpstukken (fittings) van staal	27.22	282	x	x	x	81	66
Getrokken draad uit ijzer of staal	27.34	68	67	16	15	19	18
Aluminium en werken van aluminium w.o.	27.42	1 202	1 497	385	348	396	.
Ruw aluminium (blokken e.d.) van gelegeerd secundair aluminium	27.42.11.55	111	160	40	36	.	27
Staven en profielen, incl. holle profielen, van gelegeerd aluminium	27.42.22.50	270	310	82	74	80	.
Lood, tink en zink en werken daarvan	27.43	x	x	x	x	x	x
Werken van koper	27.44	227	290	71	61	64	55
Gieten van ijzer	27.51	198	206	53	46	53	.
Gieten van lichte metalen w.o.	27.53	150	168	43	38	50	.
Gegoten onderdelen van lichte non-ferro metalen, excl. voor voertuigen, machines, aandrijvingselementen, kussenblokken of assen	27.53.10.90	94	102	26	23	33	27
Producten van metaal, excl. machines en apparaten w.o.	28	8 640	9 021	2 331	2 164	2 423	2 261
Metalen constructiewerken en delen daarvan w.o.	28.11	3 574	3 481	924	837	867	807
Geprefabriceerde bouwwerken van ijzer of staal, zoals broeikassen, warenhuizen, bedrijfsgebouwen, loodsen, serres, wachthuisjes ofabri's e.d.	28.11.10.30	441	457	120	109	112	121
Geprefabriceerde bouwwerken van aluminium, zoals broeikassen, warenhuizen, bedrijfsgebouwen, loodsen, serres, wachthuisjes ofabri's e.d.	28.11.10.50	125	100	25	25	15	21
Bruggen en bruggdelen, van ijzer of van staal	28.11.21.00	75	82	20	19	.	.
Steiger-, bekistings- en stutmateriaal, materiaal voor pijlerondersteuning en galerij-ondersteuning, van ijzer of staal	28.11.23.10	30	25	7	7	.	.
Constructiewerken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmateriaal van ijzer of staal, met isolerende tussenlaag, zoals puien, gevels, plafonds, vloeren of scheidingswanden, excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.40	184	171	42	43	54	42
Constructiewerken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmateriaal van ijzer of staal, zonder isolerende tussenlaag, zoals puien, gevels, plafonds, vloeren of scheidingswanden, excl. waterbouwkundigeconstructiewerken	28.11.23.50	152	135	35	32	35	29
Constructiewerken en delen hiervoor, van ijzer of staal, vrijwel geen platen, zoals luchtkanalen, hekwerken,pijp- en transportleidingen, skeletten, spanten, magazijnrekken, e.d., excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.60	1 910	1 844	502	452	464	.
Constructiewerken en delen hiervoor, van aluminium	28.11.23.70	549	564	147	129	135	102
Metalenconstructiewerken voor de bouw w.o.	28.12	392	420	105	99	105	.
Deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van ijzer of staal	28.12.10.30	164	176	43	42	42	39
Deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van aluminium	28.12.10.50	228	244	61	57	63	.
Tanks, reservoirs en bergingsmiddelen van metaal w.o.	28.21	278	257	62	63	86	88
Gashouders, gastanks e.d. bergingsmiddelen, inhoud > 300 l, voor opslag van gassen, van ijzer/staal, excl. gecompriemd of vloeibaar gemaakt gas	28.21.11.10	9	x	x	3	x	x
Kuipen, reservoirs, tanks, inhoud > 300 l, inw. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer/staal, voor vloeistof, excl. voor vloeibare gassen	28.21.11.20	x	x	x	x	.	.
Kuipen, reservoirs, tanks, inhoud > 300 l, niet inwendig bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer/staal, voor vloeistof, excl. vloeibare gassen	28.21.11.30	50	36	10	8	10	13
Kuipen, reservoirs, tanks, silo's, inhoud > 300 l, voor vaste stoffen, van ijzer of staal	28.21.11.50	43	x	x	x	7	8
Radiatoren en ketels voor centrale verwarming w.o.	28.22	478	505	116	133	115	133
Radiatoren, convectoren, panelen en delen daarvan, van ijzer of staal, excl. voor elektrische verwarming en excl. steunen, afsluiters, buizen e.d.	28.22.11.50	93	97	23	25	22	21
Verwarmingsketels voor centrale verwarming, lagedrukstoomketels e.d.	28.22.12.00	365	380	87	102	86	105
Stoomketels, excl. warmwaterketels voor centrale verwarming	28.3	174	206	60	36	x	.

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000	2001		2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal; poedermetallurgie</i>	28.4	834	991	253	229	274	243
w.o.							
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor voertuigen voor vervoer over land	28.40.13.10	255	334	86	76	99	88
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor elektrotechnische producten	28.40.13.40	56	61	16	13	22	21
Pers-, trek- en stansdelen van staal, excl. voor landvoertuigen, machines of elektrotechnische producten	28.40.13.50	267	290	74	68	89	76
Pers-, trek- en stansdelen van non-ferrometalen	28.40.13.70	72	82	20	20	17	13
<i>Oppervlaktebehandeling van metaal</i>	28.51	393	462	118	110	127	115
w.o.							
Het verzinken, vertinnen, verkoperen, verloden e.d. van metalen, d.m.v. (thermisch) dompelen	28.51.11.30	78	91	23	21	23	23
Het aanbrengen van metallische lagen door middel van elektro-chemisch verchromen, vernikkelen, incl. hardverchromen, verkoperen, cadmeren e.d.	28.51.11.90	55	57	13	14	10	9
Het aanbrengen van niet-metallische lagen: lak- en poederspuiten, moffelen, emaileren e.d.	28.51.22.30	157	192	51	45	53	44
<i>Algemene metaalbewerking</i>	28.52	318	368	89	88	106	92
w.o.							
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen of mechanische werktuigen	28.52.10.33	111	120	30	28	39	32
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor optische, fotografische, medische, meet- en regelapparatuur	28.52.10.55	59	73	17	18	19	.
<i>Scharen, messen en bestek</i>	28.61	x	x	x	x	x	x
<i>Gereedschap</i>	28.62	192	206	49	49	50	44
w.o.							
Stamp-, pers- en stansgereedschappen voor metaalbewerking	28.62.50.33	67	69	16	17	17	.
<i>Hang- en sluitwerk</i>	28.63	x	x	x	x	x	x
w.o.							
Cilindersloten voor deuren van gebouwen van onedel metaal, mechanisch of elektrisch	28.63.12.30	x	48	12	x	12	11
Garnituren, beslag e.d. artikelen voor gebouwen, van onedel metaal	28.63.14.40	42	46	12	12	10	10
<i>Stalen vaten e.d.</i>	28.71	104	109	27	27	30	27
w.o.							
Reservoirs, vaten, bussen e.d. verpakkingsmidd., inhoud 50 t/m 300 l, al dan niet bekleed of geïsoleerd, van ijzer/staal, excl. voor gecompriemd/vloeibaar gas	28.71.11.00	x	x	x	x	22	20
<i>Bergingsmiddelen van lichtmetaal</i>	28.72	508	543	132	141	134	132
w.o.							
Blikken door solderen/felzen gesloten, inhoud minder dan 50 l, voor verpakkingsdoeleinden van ijzer/staal, excl. conservenblikken voor voeding en drank	28.72.11.50	106	x	25	x	x	x
<i>Artikelen van draad</i>	28.73	328	366	99	85	84	74
<i>Bouten, schroeven, moeren, kettingen en veren</i>	28.74	128	135	36	30	.	.
<i>Overige producten van metaal, n.e.g.</i>	28.75	760	781	211	190	208	186
w.o.							
Werken van ijzer/staal, zoals zonwering, troggen voor kneden/mengen, looprekken, gereedschapkasten, botaniseertrommels, contactverb. voor optische vezelkabel	28.75.27.49	84	79	23	19	22	18
Werken van aluminium, zoals kettingen, lijstwerkprofielen, afvoerbuizen, binnen- en buitenzonwering, excl. van gegoten aluminium en excl. spijkers, nagels e.d.	28.75.27.55	180	184	58	48	49	41
Machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	29	10 920	12 551	3 376	2 803	3 108	2 521
w.o.							
<i>Motoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en bromfietsen</i>	29.11	445	447	131	102	122	113
w.o.							
Revisie, reparatie en onderhoud van verbrandingsmotoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en motorrijwielen	29.11.92.00	189	233	56	53	60	62
<i>Pompen en compressoren</i>	29.12	812	845	222	196	238	239
w.o.							
Hydraulische motoren en krachtmachines, rechtlijnig werkend, excl. hydraulische systemen	29.12.11.35	88	82	20	17	21	23
Delen van pompen en elevatoren voor vloeistoffen	29.12.42.00	79	92	28	24	29	33
Delen van lucht- en vacuümpompen, compressoren, ventilatoren en afzuigkappen waarvan de langste horizontale zijde maximaal 120 cm is	29.12.43.00	49	56	12	17	17	19

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
<i>Pompen en compressoren</i>							
w.o.							
Revisie, reparatie en onderhoud van hydraulisch- en pneumatische motoren en systemen, pompen en compressoren	29.12.92.00	105	92	21	26	17	17
<i>Kranen en dergelijke artikelen</i>							
w.o.	29.13	311	296	74	76	80	78
Vlinderkleppen	29.13.13.75	79	71	17	20	19	
Kranen, excl. sanitaire, voor C.V., regel-, schuif-, klep- en kogelafsluiters, plugkranen, vlinderkleppen of membraanafsluiters	29.13.13.80	50	45	11	11	13	13
<i>Lagers, getande overbrengingen en drijfwerkelementen</i>							
Hijs-, hef- en transportwerktuigen	29.22	1 598	1 601	433	379	403	406
w.o.							
Kranen, hijsmachines en -toestellen ontworpen voor montage op een wegvoertuig (hoog en laagwerkers)	29.22.14.60	91	92	25	19	27	20
Elektrisch aangedreven personen- en goederenliften, incl. bakkenliften	29.22.16.30	149	169	44	41	.	.
Continu werkende transportinrichtingen met banden voor stort- en stukgoederen, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.70	122	114	32	30	22	31
Continu werkende transportinrichtingen met rollenbanen/castors, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.93	49	37	9	7	x	15
Continu werkende transportinrichtingen, excl. met bakken, banden en rollenbanen/castors of pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.95	114	90	22	22	20	24
Hef-, hijs-, laad- en losmachines en -toestellen, incl. laadtoestellen voor hoogovens en manipulators voor smeedinrichtingen	29.22.18.70	230	220	68	x	x	38
Delen van hefwerktuigen, heftrucks en transportwagentjes met hef en hanteerinrichting, transport-, laad- en losinrichtingen of toestellen	29.22.19.30	119	113	33	25	52	.
Revisie, reparatie en onderhoud van hef-, hijs- en transportwerktuigen (incl. goederen- en personenliften)	29.22.92.00	222	240	60	58	61	58
<i>Machines en apparaten voor koeltechniek en klimaatregeling, voor niet- huish. gebruik</i>							
w.o.	29.23	803	815	215	206	214	181
Warmtewisselaars	29.23.11.30	80	73	20	18	21	18
Toestellen voor het filtreren of zuiveren van lucht	29.23.14.10	74	81	21	19	21	16
Centrifugale ventilatoren, vermogen meer dan 125 Watt	29.23.20.50	38	33	8	11	x	.
Het installeren van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.91.00	205	201	51	54	46	.
Revisie, reparatie en onderhoud van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.92.00	92	110	29	28	.	x
<i>Overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.</i>							
w.o.	29.24	1 276	1 349	340	334	317	293
Toestellen voor het filtreren of zuiveren van water	29.24.12.30	145	146	31	38	22	.
Verpakkingsmachines, excl. voor het vullen, sluiten, capsuleren of etiketteren van verpakkingen en het persen van koolzuur in dranken	29.24.21.70	186	187	45	50	45	39
Thermische apparaten, inrichtingen en systemen voor de industrie	29.24.40.70	125	165	42	43	60	52
Onderdelen voor filters en toestellen voor het filteren of zuiveren van vloeistoffen, lucht en andere gassen	29.24.52.50	49	43	11	11	8	9
Onderdelen voor machines en toestellen van metaal, excl. elektrische of voorzien van elektrische onderdelen n.e.g.	29.24.54.00	342	397	99	95	85	75
Revisie, reparatie en onderhoud van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24.92.00	200	181	45	43	40	38
<i>Andere machines en werktuigen voor de land- of bosbouw (geen tractoren)</i>							
w.o.	29.32	758	756	197	179	172	159
Machines voor het reinigen of sorteren van eieren, vruchten of andere landbouwproducten	29.32.61.00	112	95	24	25	23	23
Machines voor het bereiden van veevoeder	29.32.63.36	45	50	13	13	10	12
Machines en toestellen voor de land-, bosbouw en bijenteelt, excl. voor veevoederbereiding, pluimveeteelt en automatische drinkbakken	29.32.65.50	55	61	15	18	13	15
Onderdelen voor oogst-, dorst-, pers-, maai-, reiniging- en sorteermachines	29.32.70.50	54	59	17	13	17	17
<i>Gereedschapswerktuigen</i>							
	29.4	359	413	110	86	93	69
<i>Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw</i>							
w.o.	29.52	179	196	50	45	.	.
Onderdelen voor bulldozers, schrapers, walsen, hijskranen, takelwagens, heimachines, sneeuwruimers, kolenploegen, machines voor grond, mineralen, ertsen e.d.	29.52.61.50	82	92	26	21	.	.

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
<i>Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw</i>							
<i>w.o. (vervolg)</i>							
Revisie, reparatie en onderhoud van machines voor delfstofwinning en de bouw	29.52.92.00	17	16	4	4	.	.
<i>Machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen</i>							
<i>w.o.</i>							
Machines en toestellen voor zuivelbedrijven, excl. melkontromers	29.53.12.00	x	x	5	x	x	10
Machines en toestellen voor het industrieel vervaardigen van deegwaren	29.53.16.15	61	61	13	13	.	.
Machines en toestellen voor het industrieel bewerken of verwerken van vlees	29.53.16.50	196	181	47	49	62	43
Machines voor de industriële behandeling of bereiding van koffie, thee, dranken en voedingsmiddelen, excl. brouwerijen	29.53.16.70	63	60	15	14	14	x
Onderdelen voor machines en toestellen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie, brood- en banketbakkerijen, excl. voor bewerking van vetten en oliën	29.53.22.50	121	117	29	29	30	30
<i>Machines voor de productie van textiel, kleding en leer</i>							
<i>w.o.</i>							
Overige machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden	29.56	2 524	3 974	1 115	771	950	454
<i>w.o.</i>							
Vormen (matrijzen) voor het spuit- of persgieten van rubber of kunststof	29.56.24.70	74	82	21	20	28	23
Machines voor het mengen, kneden, breken, malen, ziften, homogeniseren, emulgeren of roeren, excl. robots	29.56.25.65	71	75	18	19	24	16
(Montage)machines, mechanische toestellen, zoals voor verfrissen lucht via verdampen, producten van diverse soorten schakelingen, systemen voor openen van garagedeuren e.d.	29.56.25.90	1 453	x	x	444	x	x
Onderdelen voor machines met eigen functie, zoals machines voor uitvoeren van openbare bouwwerken, voor mengen/kneden/breken/roeren, persen van spaanplaat, industriële robots	29.56.26.70	x	x	x	x	x	x
Revisie, reparatie en onderhoud van speciaal machines, -apparaten en -werktuigen voor specifieke industriële activiteiten	29.56.92.00	116	124	28	28	x	x
<i>Niet-elektrische huishoudapparaten</i>							
<i>w.o.</i>							
Luchtverhitters en/of luchtverspreiders voorzien van ventilator of blaasinrichting met motor, excl. met elektrische warmtebron	29.72.13.00	72	66	11	18	18	18
<i>Kantoormachines en computers</i>							
<i>w.v.</i>							
Kantoormachines, alsmede delen daarvan	30.01	x	x	x	x	x	x
Computers en andere informatieverwerkende machines	30.02	x	x	x	x	.	.
<i>Elektrische machines en apparaten, n.e.g.</i>							
<i>w.o.</i>							
Elektromotoren, elektrischegeneratoren en elektrischetransformatoren	31.1	524	529	127	110	121	81
<i>w.o.</i>							
Statische omvormers, zoals gelijkrichters voor lassen e.d., excl. voor laden van accumulatoren, voedingseenheden voor automatische gegevensverwerkende apparaten, omzetters	31.10.50.70	15	x	x	x	x	x
<i>Schakel- en verdeelinrichtingen</i>							
<i>w.o.</i>							
Schakelaars, spanning max. 1 kV, excl. vermogensschakelaars	31.20.25.00	151	200	53	54	48	45
Borden, (installatie)panelen, schakelkasten, verdelers, meterbevestigingsplaten, voor elektrische bediening/verdeling van elektrische stroom, spanning max. 1 kV	31.20.31.70	202	262	53	60	69	63
<i>Geïsoleerd kabel en draad</i>							
<i>w.o.</i>							
Coaxiaalkabel en andere coaxiale geleiders van elektriciteit, data- en besturingskabels	31.30.12.00	51	55	15	14	14	15
Draad en kabel voor telecommunicatie, spanning max. 80 V	31.30.13.30	73	91	23	23	20	13
Draad en kabel, 80 V < spanning <= 1kV	31.30.13.70	201	236	59	56	65	59
Draad en kabel, spanning meer dan 1 kV	31.30.14.00	72	64	x	x	x	x
Optische vezelkabel voor datatransmissie	31.30.15.00	106	119	x	x	x	x
Lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden e.d. artikelen	31.50.24.00	91	91	21	20	23	18
Luchters en andere elektrische plafond- en wandlampen voor huishoudelijk gebruik	31.50.25.30	106	104	22	24	30	24
Elektrische toestellen voor buitenverlichting, openbare wegen, andere openbare plaatsen, bakenlichten voor zee-, binnen- of luchtvaart e.d.	31.50.34.30	26	x	x	x	x	

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000			2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Geïsoleerd kabel en draad							
w.o. (vervolg)							
Elektrische machines en toestellen met een eigen functie, excl. deeltjesversnellers, signaalgeneratoren, toestellen voor galvanotechniek, elektrolyse of elektroforese	31.62.13.90	133	132	45	27	37	47
Radio-, televisie- en telecommunicatieapparatuur	32	x	x	x	x	x	377
Medische apparatuur en instrumenten, precisie- en optische instrum.	33	2 705	3 060	739	749	834	777
w.o.							
Medische apparatuur en instrumenten en orthopedische artikelen	33.1	1 376	1 457	379	382	420	439
Meet-, regel- en controleapparatuur (excl. voor de bewaking van industriële processen)	33.2	920	1 137	255	254	286	223
w.o.							
Elektronische doorstromingsmeters	33.20.52.35	95	128	32	34	39	32
Installatie van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur, excl. voor bewaking of besturing van industriële processen	33.20.91.00	102	117	28	23	.	33
Optische instrumenten en foto- en filmapparatuur	33.4	262	286	64	68	67	.
w.o.							
Brillenglazen, afgewerkt aan beide zijden, voor verbetering van gezichtsstoornissen, excl. unifocale	33.40.11.59	54	52	12	14	12	13
Motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	34	6 438	6 280	1 559	1 429	1 628	1 357
w.o.							
Motorvoertuigen	34.1	4 700	4 590	1 109	1 048	1 139	970
w.o.							
Reinigings-, röntgen-, bibliotheek-, werkplaats-, winkelauto's e.d. auto's	34.10.54.90	62	x	x	x	x	x
Carrosserieën voor motorvoertuigen; aanhangwagens en opleggers	34.2	815	751	205	161	212	163
w.o.							
Carrosserieën incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, voor personenvervoer < 10 personen, incl. bestuurder	34.20.10.30	128	102	32	22	33	20
Carrosserieën incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, excl. voor personenvervoer voor minder dan 10 personen	34.20.10.50	185	161	45	34	40	32
Containers en dergelijke laadkisten, incl. tankcontainers, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel	34.20.21.00	53	40	10	8	10	9
Aanhangwagens en opleggers voor goederenvervoer	34.20.23.00	345	329	85	72	90	70
Delen en toebehoren voor automobielen en motoren daarvan (excl. elektrische)	34.3	923	939	246	220	276	224
w.o.							
Delen voor zuigermotoren met vonkontsteking, excl. voor luchtvaartuigmotoren	34.30.11.00	54	72	16	19	19	13
Delen en toebehoren voor tractors, automobielen en andere voertuigen, zoals brandstoftanks, klimaatregelininstallaties en delen voor transmissie of ophanging	34.30.20.70	394	376	101	88	-	-
Delen en toebehoren voor carrosserieën en cabines, excl. veiligheidsgordels	34.30.30.90	177	200	54	47	58	.
Overige transportmiddelen (incl. onderdelen)	35	3 441	2 975	858	662	878	.
w.o.							
Schepen	35.11	2 207	1 738	517	404	375	283
w.o.							
Nieuwbouw van zeegaande algemene ladingschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.30	420	475	102	133	55	58
Nieuwbouw van zeegaande containerschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.40	x	x	x	x	x	x
Reparatie, onderhoud en scheepsschilderwerken aan binnenvaart- en zeegaande schepen en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.91.00	462	401	117	98	108	116
Verbouw van binnenvaart- en zeegaande schepen, baggermolens en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.92.00	46	26	11	5	9	x
Plezier- en sportvaartuigen	35.12	297	256	66	64	.	.
w.o.							
Motorboten en -jachten, zeegaand, excl. met buitenboordmotor	35.12.13.30	206	135	33	x	.	.
Rollend materieel voor spoor- en tramwegen	35.2	77	44	12	7	10	.
w.o.							
Delen van rollend spoor- en tramwegmaterieel	35.20.40.30	x	x	x	x	x	.
Lucht- en ruimtevaartuigen	35.3	365	390	101	85	103	106
w.o.							
Delen voor luchtvaartuigen met en zonder voortbewegingsmechanisme e.a. vlieg- en ruimtevaartuigen, excl. propellers, rotors en landingsgestellen	35.30.50.90	258	242	56	60	71	73

Tabel 6.3 (slot)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000		2001	
			2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro						
Motorrijwielen	35.41	37	35	10	8	.
Rijwielen	35.42	378	475	142	85	145
w.o.						88
Fietsen met kogellagers, zonder hulpmotor, incl. bakfietsen	35.42.10.50	338	427	129	75	131
Invalidenwagens	35.43	27	x	x	x	.
Overige transportmiddelen n.e.g.	35.5	53	33	9	8	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie ¹

Het volume van de bruto toegevoegde waarde krimpt in de eerste negen maanden van 2001. In november daalt het productievolume en in december neemt de bedrijvigheid af. De ontevredenheid in de branche groeit. Wel zijn de verwachtingen van de ondernemers voor het eerste kwartaal van 2002 enigszins positief te noemen.

Volume bruto toegevoegde waarde daalt

Het volume van de bruto toegevoegde waarde van deze branche daalt in het derde kwartaal van 2001 met 1,2% in vergelijking met het derde kwartaal van 2000. Ook in de eerste twee kwartalen van 2001 is het volume van de bruto toegevoegde waarde kleiner dan een jaar eerder. Over de eerste negen maanden van 2001 bezien, komt dit uit op een afname van 1,6%. In het gehele jaar 2000 was nog sprake van een groei van bijna 3%.

Productie- en omzetvolume kleiner

Behalve in juni is in alle maanden van 2001 het volume van de gemiddelde dagproductie kleiner dan in dezelfde maand van het jaar daarvoor. Ook in november 2001 neemt het volume van de gemiddelde dagproductie af en wel met 2,1%. Het volume van de gemiddelde dagomzet is eveneens gedaald. Op de buitenlandse markt doet zich een zeer afname van 5% voor en in eigen land is dit 1,5%. Per saldo neemt het totale volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 2,5% af. Verder zijn de afzetprijzen 3,5% hoger, terwijl de verbruiksprijzen juist met 1% gedaald zijn, wat positief is voor de ruilvoet.

Bedrijvigheid en orderontvangst nemen af

De waarde van de totale orderontvangst daalt in december ten opzichte van november. Vooral de buitenlandse orderontvangst is hier debet aan, want deze daalt zeer fors. Blijkbaar anticiperen de fabrikanten hier meteen op aangezien de bedrijvigheid ook afneemt. Was de bezettingsgraad van het machinepark in september al gedaald ten opzichte van juni, in december is deze nog verder afgenomen. De fors lagere orderontvangst heeft tot gevolg dat de index van de orderpositie met bijna 3 indexpunten daalt tot 93,3. De stemming in de branche verslechtert en met de orderontvangst en de orderpositie zijn de ondernemers ronduit flink ontevreden. Ongeveer 1 op de 4 fabrikanten meldt productiebelemmeringen door onvoldoende vraag, terwijl van een tekort aan arbeidskrachten geen sprake meer is. Per saldo 14% van de producenten meldt tevens dat de productiecapaciteit te groot is, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling. Ook is de voorraad gereed product verder afgebouwd en geven minder ondernemers aan deze te groot te vinden.

1. Bouwmaterialenindustrie

In december daalt, net als in november, de waarde van de binnen- en de buitenlandse orderontvangst.

De bedrijvigheid daalt zelfs fors ten opzichte van november. Ook de orderpositie neemt verder af en daalt met 2,5 punt tot 81,3. De ondernemers zijn met de orderontvangst en de orderpositie niet te-

vreden. Ongeveer 1 op de 3 fabrikanten meldt productiebelemmeringen door onvoldoende vraag, maar een tekort aan arbeidskrachten wordt nauwelijks nog gemeld. Was de bezettingsgraad van juni op september al afgenomen, in december is hij nog verder gedaald. Een op de vier producenten vindt de productiecapaciteit te groot. Ook blijkt dat de concurrentiepositie op de buitenlandse markt verslechterd is, terwijl die in eigen land licht verbeterd is. Voor het eerste kwartaal van 2002 zijn de verwachtingen: een daling van de buitenlandse afzet, flink hogere afzetprijzen en een flinke toename van de bedrijvigheid. Blijkbaar verwachten de ondernemers dat de voor deze sector belangrijke binnenlandse markt zal aantrekken.

2. Timmerindustrie

In december daalt de bedrijvigheid ten opzichte van november. Niet vreemd, want de orderontvangst uit binnen- en buitenland neemt zeer fors af. De index van de orderpositie daalt met bijna 3 punten tot 97,2. De ontevredenheid van de ondernemers over de orderontvangst en --positie neemt dan ook zeer fors toe. Per saldo meldt ruim 20 procent van de producenten productiebelemmeringen door onvoldoende vraag en ook hier is een tekort aan arbeidskrachten niet meer aan de orde. Voor het eerste kwartaal verwachten de fabrikanten een verdere afname van de bedrijvigheid, bij hogere afzetprijzen.

3. Meubelindustrie

De orderontvangst uit het buitenland is in december zeer fors lager als in november. Toch blijft de totale orderontvangst nog nagenoeg gelijk. En hoewel de bedrijvigheid daalt, neemt de index van de orderpositie toch met ruim 2 punten af tot 99,5. De ondernemers zijn met de orderontvangst en de orderpositie flink meer ontevreden dan in november. Daarnaast meldt bijna 1 op de 5 fabrikanten productiebelemmeringen door onvoldoende vraag. Een tekort aan arbeidskrachten speelt nauwelijks meer een rol. De verwachtingen voor het eerste kwartaal van 2002 zijn een lichte afname van de bedrijvigheid, terwijl de afzetprijzen zullen stijgen.

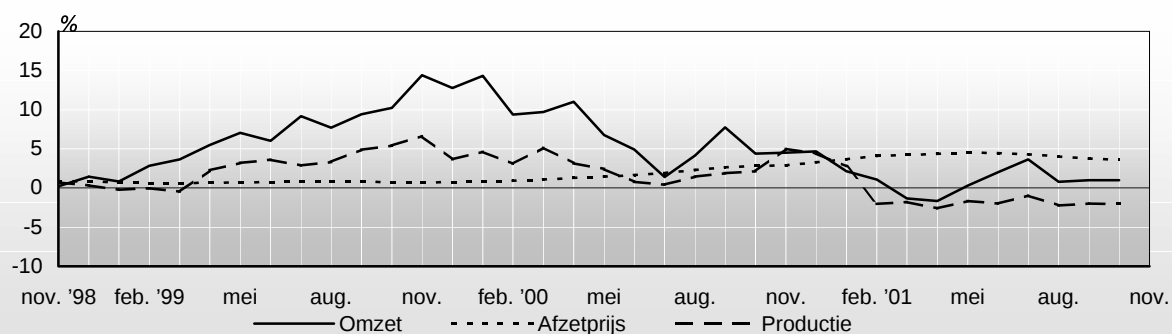
Verwachtingen

Opmerkelijk is dat de ondernemers in deze branche voor het eerste kwartaal van 2002 een toename van de buitenlandse afzet verwachten. Er wordt blijkbaar gerekend op herstel van de exportmarkten. Daarnaast voorzien ze een lichte toename van de bedrijvigheid en een stijging van de afzetprijzen.

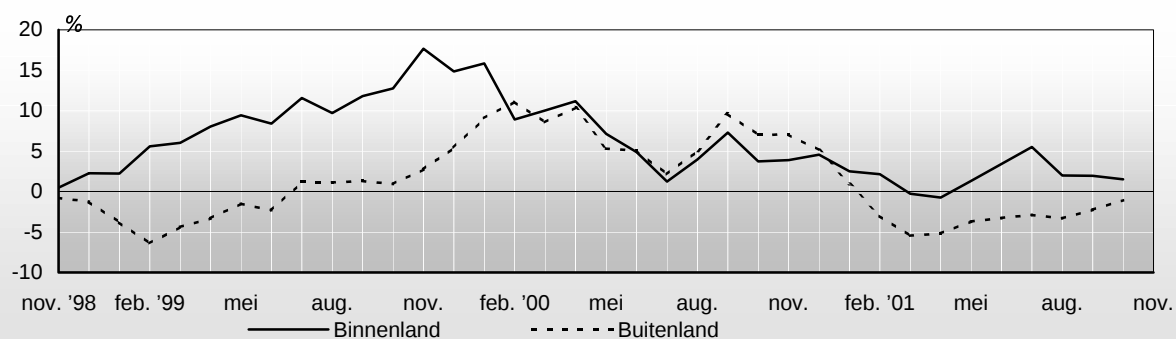
¹ Tenzij anders vermeld is het commentaar over ontwikkelingen in indicatoren vermeld in tabel 7.2 gebaseerd op voor de tijd van het jaar geschoonde uitkomsten. Dit geldt voor de branche en sectoren.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

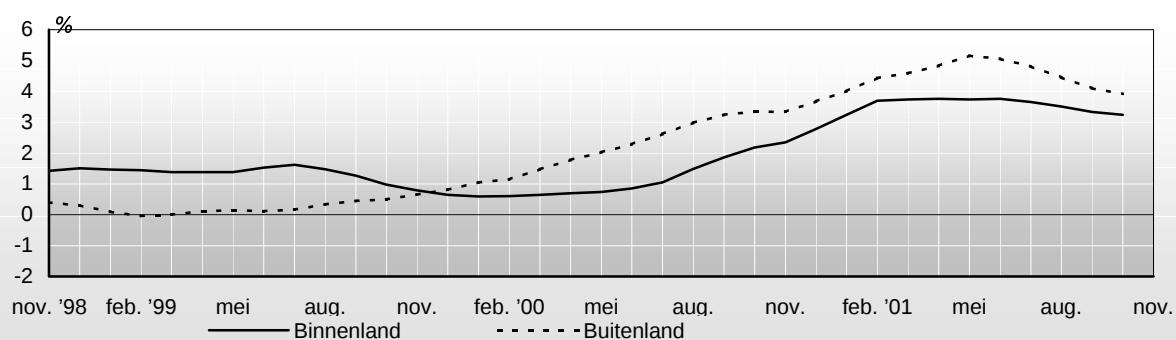
Omzet, afzetprijs en productie

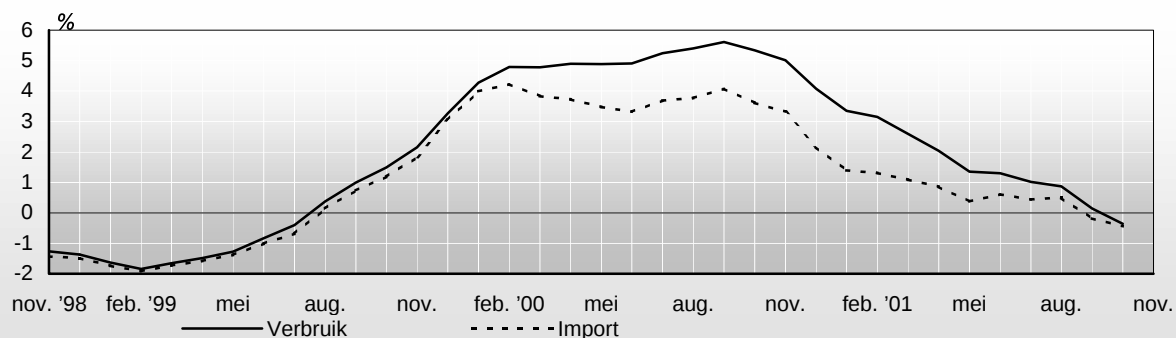
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Relevante gegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		125,1	132,2	120,7	139,9	141,2	121,1	146,4	147,9	137,8	154,8	149,4	1,0
binnenland		130,3	137,4	123,4	146,5	149,9	125,2	152,4	155,7	144,0	162,5	158,2	1,6
buitenland		108,2	115,6	111,8	118,7	113,3	108,0	127,2	123,1	117,9	129,9	121,3	-1,4
Afzetprijs		103,0	104,9	105,4	106,0	109,2	109,7	106,0	106,1	109,6	109,7	109,8	3,5
binnenland		105,0	106,4	106,6	107,3	109,9	110,3	107,2	107,4	110,3	110,7	110,7	3,2
buitenland		101,4	103,8	104,5	105,0	108,7	109,1	105,1	105,0	109,1	108,9	109,0	3,8
Verbruiksprijs		102,3	107,5	107,9	108,8	108,5	108,8	108,9	108,9	108,9	107,8	107,8	-1,0
import		101,7	105,5	105,6	106,2	105,6	106,1	106,2	106,1	106,2	104,9	105,1	-0,9
Productie (volume gemiddelde dag)		110,5	113,8	104,6	120,0	120,4	102,3	120,3	121,0	120,4	117,4	118,5	-2,1
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		110,5	113,8	106,9	117,7	118,0	105,6						-1,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,1	10,0			10,2							
Uitgesproken faillissementen	1	81	82	15	22	38	30						
Aantal werkdagen	1	256	254	65	63	61	65	22	22	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	41	43	9	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar
²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar								kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000		2001		2000		2001		2000		2001						
		2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001					
		2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001			
		4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	nov.	dec.	nov.	dec.	nov.			
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	-4	0	-4	-6	-5	-3	4	-8	-10	-22	-4					
binnenlandse markt		8	-4	-2	-2	-5	-5	-4	3	-3	-19	-16	-4					
buitenlandse markt		0	-7	3	-2	-11	-9	-5	-3	-18	0	-44	-7					
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	-2	14	4	2	-9	-3	20	5	-12	-22	-2					
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,0	83,5	85,4	85,8	84,3	82,8	81,1					83,5					
Productiebelemmeringen ³⁾																		
geen	%	70	76	72	79	74	77	72					76					
stagnatie a.g.v.																		
onvoldoende vraag	%	7	16	4	9	16	14	24					16					
tekort aan arbeid	%	16	6	16	8	7	7	2					6					
te geringe productiecapaciteit	%	4	1	3	1	0	0	1					1					
overige belemmeringen	%	3	2	5	3	3	2	1					2					
Orderpositie	⁴⁾	99,2	96,2	100,6	100,0	96,7	94,4	93,7	100,9	100,9	94,9	92,4	96,2					
Beoordelingen:																		
orderontvangst		1	-21	-5	-8	-22	-28	-26	-6	-2	-21	-34	-21					
orderpositie totaal		7	-17	4	-3	-14	-25	-27	2	6	-18	-37	-17					
orderpositie buitenland		-4	-32	-17	-30	-35	-38	-27	-18	-30	-21	-25	-32					
productiecapaciteit		-7	8	-7	-2	10	11	14					8					
voorraden gereed product		4	12	7	11	12	13	10	9	8	11	5	12					
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1																		
binnenlandse markt		13	-1	11	2	0	0	-5					-1					
buitenlandse markt																		
binnen Europese Unie		-3	-5	0	-3	-11	0	-6					-5					
buiten Europese Unie		1	-4	1	-2	-10	0	-5					-4					
Verwachting																		
buitenlandse afzet komende 3 mnd		20	3	38	16	-3	-20	17					3					
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	4	18	4	6	-10	-1	7	-22	2	5					
verkoopprijs komende 3 mnd		25	15	45	20	6	6	28	48	52	33	32	15					
personeelssterkte komende 6 mnd		7	-12	10	1	-8	-17	-24					-12					
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	-0,6	0,6	0,9	-1,1	-1,0	-1,1					-0,6					

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 7.3

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	1999	2000	2001			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Delfstoffen, excl. metaalertsen, aardolie, aardgas en turf	14	512	550	137	138	159	151
w.o.							
Kiezelzand, kwartszand of industrieel zand	14.21.11.50	64	61	16	14	18	17
Zand voor de bouw, excl. metaalhoudend	14.21.11.90	39	54	14	13	14	13
Grind, keistenen, vuurstenen en rolstenen	14.21.12.10	x	38	x	x	x	x
Minerale stoffen, zoals tuinaarde, potgrond, mergel, teelaarde als grondverbeteraar, meerschuur, amber, stukken en scherven van aardewerk	14.30.13.90	76	72	22	17	38	31
Hout en producten van hout en kurk (excl. meubelen), artikelen van riet	20	1 392	1 586	415	378	419	395
w.o.							
Hout, gezaagd, geschaafd of geïmpregneerd	20.1	42	47	14	11	11	9
Fineer, duplex, triplex, multiplex, meubelplaat, spaanplaat en andere panelen of platen	20.2	57	53	14	12	12	11
Schrijn- en timmerwerk voor bouwwerken	20.3	947	1 108	291	258	307	287
w.o.							
Ramen en raamkozijnen van hout	20.30.11.10	369	424	113	98	120	96
Deuren van hout en houtvezelplaat, incl. kozijnen en drempels	20.30.11.50	200	216	58	49	56	49
Timmerwerken voor bouwwerken, zoals panelen, wanden, trappen, hout- en dakconstructies e.d., excl. deuren, ramen, kozijnen e.d.	20.30.13.00	170	195	51	45	55	61
Geprefabriceerde bouwwerken van hout	20.30.20.00	146	220	55	53	63	69
Houten emballage	20.4	236	268	68	69	61	63
w.o.							
Pallets en opzetframes voor pallets, van hout	20.40.11.33	148	175	48	43	40	40
Overige artikelen van hout; artikelen van kurk, van riet en van vlechtwerk	20.5	111	110	28	28	28	25
w.o.							
Houtwaren (graf- en crematiekisten, kleerhangers, spoelen, clossen, gordijn- en jaloezierollen, heften voor tafelmessen, excl. opzetframes voor pallets)	20.51.14.50	94	94	24	24	24	22
Overige niet-metaalhoudende minerale producten	26	4 703	4 821	1 297	1 139	1 311	1 108
w.o.							
Vlakglas	26.11	121	151	36	38	41	40
Gevormd en bewerkt vlakglas	26.12	238	275	70	62	68	61
w.o.							
Geharde glasplaten (veiligheidsglas), excl. voor vervoermiddelen	26.12.12.30	47	56	14	13	14	12
Meerwandig glas voor isolatiedoeleinden	26.12.13.30	130	143	38	32	37	33
Glasvezels	26.14	208	239	62	57	60	49
Niet-vuurvaste keramische producten, excl. die voor de bouw	26.2	93	104	29	23	28	24
Keramische tegels en plavuizen	26.3	96	96	24	23	24	19
Bakstenen, tegels en andere bouw materiaal, van gebakken klei	26.4	390	380	108	91	105	88
w.o.							
Bakstenen (niet vuurvast)	26.40.11.10	293	277	78	66	77	63
Cement, kalk en gips	26.5	x	x	x	x	x	x
Werken van beton, gips en cement	26.6	2 288	2 256	623	523	644	517
w.o.							
Bouwblokken en stenen van cement, beton, kalk e.d.	26.61.11.30	198	165	45	39	43	36
Producten van beton voor woning- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en waterbouw en agrarische toepassingen, excl. bouwblokken en stenen van beton	26.61.11.50	452	442	128	103	131	102
Geprefabriceerde bouwelementen van beton, zoals heipalen en opslangers, vloer-, wand- en gevelelementen, kolken, putten	26.61.12.00	968	957	262	217	281	228
Buizen van beton of kunststeen	26.61.13.00	52	44	12	11	12	9
Stortklaar beton, niet vuurvast	26.63.10.00	421	434	120	102	121	95
Niet-vuurvaste mortel en beton, excl. stortklaar beton	26.64.10.00	67	70	20	16	19	x
Steen en werken daarvan	26.7	x	x	x	x	.	.
Schuur-, slijp- en polijstmiddelen	26.81	x	x	x	x	x	x
Overige niet-metaalhoudende minerale producten n.e.g.	26.82	481	510	127	125	120	107
w.o.							
Bedekkingsmateriaal van asfalt, bitumen, teer en dergelijke producten, op rollen	26.82.12.53	56	58	17	16	19	15
Bitumineuze mengsels van natuurlijk asfalt, natuurlijk bitumen, petroleumbitumen, minerale teer, teerpek of koudasfalt	26.82.13.00	77	77	20	24	11	10

Tabel 7.3 (slot)

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	1999	2000	2001		2001	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Meubelen; overige goederen en producten n.e.g.	36	2 798	2 877	742	645	729	643
w.o.							
<i>Stoelen, banken en andere zitmeubelen</i>	36.11	658	658	188	132	161	131
w.o.							
Zitmeubelen met metalen onderstel, opgevuld	36.11.11.70	83	93	23	20	22	18
Zitmeubelen met houten romp of geheel van hout, opgevuld	36.11.12.50	242	231	62	49	60	49
Zitmeubelen met kunststof onderstel of geheel van kunststof	36.11.13.00	57	61	23	6	x	.
<i>Kantoor- en winkelmeubilair</i>	36.12	654	681	172	155	168	136
w.o.							
Bureaus (compleet, incl. ladeblok) met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm	36.12.11.30	117	127	30	31	21	.
Kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm, excl. bureaus	36.12.11.50	64	65	17	14	16	13
Kantoormeubelen met metalen onderstel of geheel van metaal en hoogte meer dan 80 cm, deurkasten, rolluikkasten en kasten met kleppen	36.12.11.73	71	71	18	16	.	.
Meubels en interieurs met houten onderstel of volledig van hout en betimmeringen van hout, voor bedrijven, cafe's, winkels, schepen e.d.	36.12.13.00	340	340	89	75	100	82
<i>Keukenmeubelen</i>	36.13	242	267	71	57	66	54
w.o.							
Keukenelementen met houten onderstel of volledig van hout	36.13.10.50	214	241	64	50	58	48
<i>Andere meubelen</i>	36.14	589	560	148	126	137	125
w.o.							
Meubelen met metalen onderstel of volledig van metaal, excl. zitmeubelen, kantoormeubelen e.d.	36.14.11.00	236	198	50	49	50	48
Slaapkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout	36.14.12.30	70	69	17	16	.	14
Woonkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout, zoals tafels, bergmeubelen en kleinmeubelen	36.14.12.50	114	109	28	24	28	24
Meubelen met kunststof onderstel of volledig van kunststof, excl. zitmeubels	36.14.14.30	46	55	20	7	15	.
Delen voor meubelen van hout, excl. voor zitmeubelen	36.14.15.50	87	47	12	10	12	10
<i>Matrassen</i>	36.15	143	150	36	33	36	34
w.o.							
Springbakken, spiraalmatrassen en andere bedbodems	36.15.11.00	54	59	14	13	14	13
Matrassen met binnenvering	36.15.12.70	55	59	14	13	14	14
<i>Sieraden en munten</i>	36.2	59	67	18	14	11	.
<i>Muziekinstrumenten</i>	36.3	23	17	4	4	4	3
<i>Sportartikelen</i>	36.4	41	24	7	6	.	.
<i>Spellen en speelgoed</i>	36.5	30	48	12	12	15	15
<i>Overige producten n.e.g.</i>	36.6	359	405	87	105	124	127
w.o.							
Kaarsen	36.63.75.00	x	x	10	x	.	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industrie". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://statline.cbs.nl/>

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2001	3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	februari 2002 februari 2002 november 2001
2000	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 2001 februari 2002 augustus 2001 februari 2002 februari 2002 november 2001
1999	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 2001 februari 2002 augustus 2001 februari 2001 november 2000 september 2000
1998	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 2000 juli 2000 juni 2000 februari 2001 november 2000 september 2000
1997	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 1999 juli 1999 juni 1999 februari 2001 november 2000 september 2000
1996	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	september 1998 september 1998 april 1997 februari 2000 november 1996 september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurttest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene

economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijs-mutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantieprijzen die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., € 25,-.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 70,50 per jaar.

ISSN 0166-9680.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, ca. 32 blz., € 90,00 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal: A-152.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., € 12,93.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2001

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 186 blz., € 14,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 248 blz. € 38,57. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, 34,- per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 80 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 92,50 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar. € 85,- per jaar, € 10,70 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.